



موسسه مطالعات بین المللی انرژی

پایش هفتگی تحوالات نفت ۳۶

شماره ۳۶ / هفته اول / اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

پژوهشکده اقتصاد انرژی





● با کاهش برخی محدودیتهای کووید-۱۹ توسط چین، قیمت نفت جهش کرد

● به گفته گلوبال دیتا، انتظار می رود تولید شیل ایالات متحده پس از بهبود نسبی در سال ۲۰۲۱، همچنان قوی بماند

● معاملات هند با روسیه، استراتژی ژئوپلیتیک نفتی بایدن را درهم شکسته است

● ائتلاف اوپک پلاس در بحبوحه جنگ اوکراین مورد آزمایش قرار گرفت

● اهداف انتشار خالص صفر، تولید ناخالص داخلی جهانی را ۲ درصد تا سال ۲۰۵۰ کاهش خواهد داد

● جنگ اوکراین به تولیدکنندگان نفت نفوذ بیشتری در مذاکرات جهانی آب و هوا می‌دهد

● تامین مالی ماسه‌های نفتی از بانکهای کانادا دو برابر می شود

● جریان نفت روسیه به هند و چین ادامه دارد



تغییرات هفتگی نفت خام‌های شاخص

(دلار در بشکه)

تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	برنت موعدار	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	وست تگزاس	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	سبداوپک	هفته
-۱۳٫۲	۱۱۰٫۶۹	-۱۱٫۵	۱۰۰٫۴۳	-۱۳٫۳	۱۰۶٫۱۴	هفته منتهی به ۱۸ مارس ۲۰۲۲
۱۱٫۳	۱۲۳٫۲۲	۱۳٫۷	۱۱۴٫۲	۹٫۲	۱۱۵٫۹۲	هفته منتهی به ۲۵ مارس ۲۰۲۲
-۸٫۹	۱۱۲٫۳۱	-۹٫۴	۱۰۳٫۵۱	-۵٫۷	۱۰۹٫۳۱	هفته منتهی به ۱ آوریل ۲۰۲۲
-۷٫۸	۱۰۳٫۵۸	-۴٫۲	۹۹٫۱۵	-۴٫۵	۱۰۴٫۳۵	هفته منتهی به ۸ آوریل ۲۰۲۲
۰٫۷	۱۰۴٫۲۸	۲٫۴	۱۰۱٫۵۲	-۰٫۱	۱۰۴٫۲۵	هفته منتهی به ۱۵ آوریل ۲۰۲۲



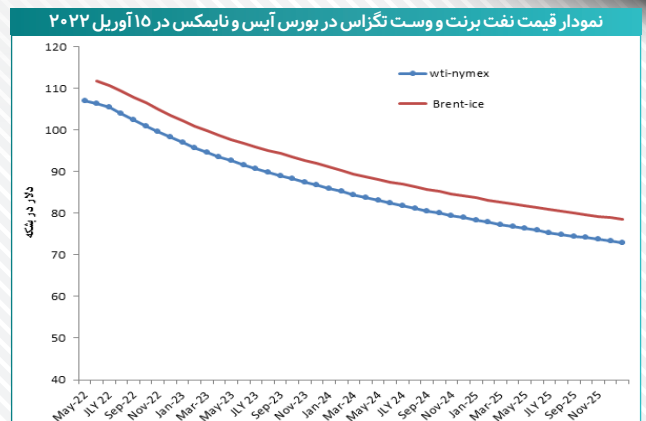
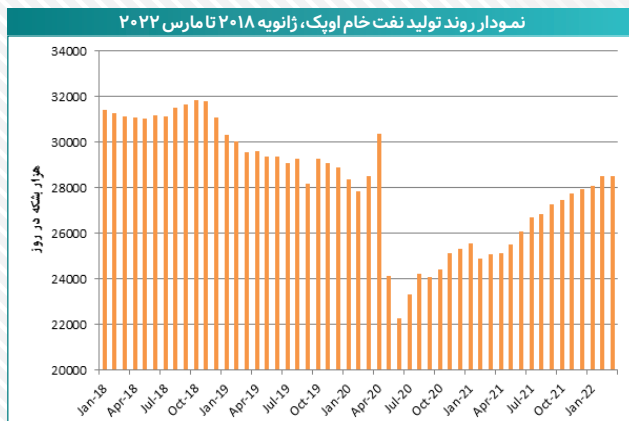
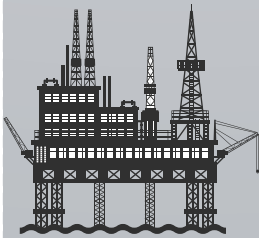
چشم‌انداز تولید نفت و گاز دریای شمال در سال ۲۰۲۲

تحولات بازار نفت در هفته منتهی به ۱۵ آوریل ۲۰۲۲



اثر مناقشه روسیه و اوکراین بر اقتصاد و بازارهای مختلف

برنامه‌ی کاهش انتشار کانادا تا سال ۲۰۳۰





اقتصاد نفت

های کانادایی RBC و TD صورت گرفت. بررسی‌ها نشان می‌دهد که بانکها از بعد از توافق پاریس در پروژه‌های سوخت فسیلی حضور دارند و تأمین مالی سوخت‌های فسیلی خود را در بین سالهای ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ افزایش داده‌اند.

بین سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۲۱، بانک TD ماسه‌های نفتی را با مجموع ۲۷/۴۵۴ میلیارد دلار تأمین مالی کرد که تنها در سال ۲۰۲۱، ۵/۴۲۴ میلیارد دلار بود. براساس این گزارش، TD از سال ۲۰۱۶ بزرگترین تأمین‌کننده مالی ماسه‌های نفتی بوده است و پس از آن بانک RBC قرارداد که ۲۷/۴۴۵ میلیارد دلار برای تأمین مالی ماسه‌های نفتی سرمایه‌گذاری کرده است، از جمله ۵/۴۴۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱. یکی دیگر از بانک‌های کانادایی CIBC با تأمین مالی ۱۳/۶۸۲ میلیارد دلاری برای ماسه‌های نفتی از سال ۲۰۱۶ سوم شد و JP Morgan Chase با ۱۰/۸۷۹ میلیارد دلار در رتبه چهارم قرار گرفت. به طور کلی، این گزارش نشان می‌دهد که ۶۰ بانک بزرگ جهان تنها در سال ۲۰۲۱ بالغ بر ۷۴۲ میلیارد دلار برای سوخت‌های فسیلی سرمایه‌گذاری کرده‌اند.

تأمین مالی ماسه‌های نفتی از بانکهای کانادا دو برابر می‌شود

بانک‌های کانادایی بودجه خود را برای تولید ماسه‌های نفتی کانادا و پروژه‌های مرتبط با آن دو برابر کردند و به ۱۶.۸ میلیارد دلار رساندند. بر اساس داده‌های گردآوری شده توسط FT، تأمین مالی بانکی برای ۳۰ شرکت برتر تولید ماسه نفت و شش شرکت کلیدی خط لوله ماسه نفتی، وام‌های آنها را در سال ۲۰۲۱ نزدیک به ۹ میلیارد دلار افزایش داد.

از سال ۲۰۱۶ پس از امضای توافقنامه پاریس و در سال ۲۰۲۱، بانک‌های بزرگ کانادایی پروژه‌های نفتی کانادا را با بیشترین پول تأمین مالی کردند. براساس گزارشهای موجود، در مجموع ۶۰ بانک (نه تنها کانادایی) مورد بررسی قرار گرفت و ماسه‌های نفتی شاهد افزایش ۵۱ درصدی تأمین مالی بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۱ بود و به ۲۳/۳ میلیارد دلار رسید. بزرگترین جهش در تأمین مالی ماسه‌های نفتی در سال گذشته از سوی بانک



جریان نفت روسیه به هند و چین ادامه دارد

کالاهای انرژی روسیه انجام می‌داد. در واقع، هند در سال ۲۰۲۱ تنها ۱۲ میلیون بشکه نفت خام از روسیه وارد کرد و اکثریت واردات نفت آن از عراق، عربستان سعودی، امارات متحده عربی و نیجریه بوده است. اما اکنون گزارش‌هایی مبنی بر «افزایش قابل توجه» در تحویل نفت روسیه به مقصد هند منتشر شده است. مت اسمیت، تحلیلگر ارشد نفت در Kpler، به CNBC گفته است که از ابتدای ماه مارس، پنج محموله نفت روسیه، یا حدود ۶ میلیون بشکه، بارگیری شده و عازم هند است. به عبارت دیگر، هند در طول یک ماه، نیمی از واردات نفت خام خود را در یک سال از روسیه وارد کرده است. امروز، انگیزه‌های دولت هند اقتصادی است، نه سیاسی. هند همیشه در استراتژی واردات نفت خود به دنبال یک معامله خوب خواهد بود. زمانی که ۸۰ تا ۸۵ درصد نفت یک کشور از واردات است، به راحتی نمی‌توان از تخفیف ۲۰ درصدی چشم‌پوشی کرد. با توجه به تجربه چین در دور زدن تحریم‌ها، انتظار می‌رود که این کشور در زمره اولین کشورهای باشد که به این بشکه‌های ارزان قیمت اقبال دست پیدا می‌کنند. پالایشگاه‌های مستقل چین در دومین سری از سهمیه‌های امسال، مجموعاً ۳۵/۲۴ میلیون تن سهمیه واردات نفت خام دریافت کردند که نسبت به ۵۳/۸۸ میلیون تن مشابه در سال گذشته، ۳۵ درصد کاهش داشت. این کاهش بزرگ به عنوان بخشی از سرکوب دولت بر روی پالایشگاه‌های خصوصی چینی موسوم به تی‌پات‌ها است که در پنج سال گذشته به طور فزاینده‌ای غالب شده‌اند. هدف از این اقدام این است که به پکن اجازه دهد تا جریان نفت خارجی را با دقت بیشتری تنظیم کند، زیرا تخلیفات مانند فرار مالیاتی، قاچاق سوخت و نقض قوانین زیست‌محیطی و انتشار گازهای گلخانه‌ای توسط پالایشگاه‌های مستقل افزایش می‌یابد. چین هرگز اجازه نمی‌دهد یک بحران خوب به هدر برود و به طور گسترده انتظار می‌رود که از این بحران در حال انجام سرمایه‌گذاری باشد. چین همچنان نفت روسیه را وارد می‌کند، اما اگر بتواند به یوان و با تخفیف پرداخت کند، احتمالاً خرید خود را افزایش خواهد داد. اساساً، روسیه تحت فشار است، زیرا در فروش نفت خود با مشکل مواجه است. چین نفت بسیار ارزان‌تر را ترجیح می‌دهد. قیمت‌ها حتی در محدوده ۹۰ دلاری نیز برای چین بسیار بالا است.

حدوداً شش هفته از حمله روسیه به اوکراین می‌گذرد، بدون اینکه پایانی برای یکی از بزرگ‌ترین بحران‌های جهانی در دوران جدید دیده شود. در پاسخ به این جریان، ایالات متحده و غرب کشور روسیه را با انبوهی از تحریم‌ها که بیشتر در بخش مالی روسیه است، هدف قرار داده‌اند. اما تاکنون، بخش انرژی روسیه تا حد زیادی در امان بوده است. به استثنای لیتوانی و لهستان و همچنین تحریم پالایشگاه‌ها و بانکداران، هیچ کشوری هنوز ممنوعیت محصولات انرژی روسیه را اعلام نکرده است. تاکنون، صادرات نفت و گاز روسیه به اتحادیه اروپا تا حد زیادی بدون تغییر باقی مانده است، زیرا تنها کشورهای بالتیک ممنوعیت ۱۰۰ درصدی واردات انرژی روسیه را اعلام کرده‌اند. لهستان که یک گذرگاه اصلی برای تامین انرژی روسیه است، پس از اتخاذ اقداماتی برای جلوگیری از واردات زغال سنگ روسیه و اعلام اقداماتی برای توقف واردات نفت روسیه تا پایان سال، فعال‌تر از بسیاری از کشورهای دیگر بوده است.

با توجه به اتفاقات و ایجاد تشدید بحران میان روسیه و اوکراین به نظر می‌رسد که کشورهای اتحادیه اروپا در ماه‌های آینده تحریم‌هایی را علیه نفت روسیه اعمال کنند. ایالات متحده نیز نسبت به «پیامدهای اقتصادی عظیم» جنگ اوکراین هشدار داده است. سوال میلیون دلاری در حال حاضر این است که ممنوعیت کامل کالاهای انرژی روسیه چقدر برای اقتصاد روسیه مخرب خواهد بود؟ ممنوعیت واردات نفت و گاز روسیه توسط ایالات متحده و اتحادیه اروپا ممکن است آنقدر که غرب امیدوار است برای روسیه مضر نباشد، زیرا وجود نفت اوروپا با تخفیف بسیار برای برخی خریداران غیرقابل مقاومت است. هند با وجود نیاز به واردات ۸۰ درصدی هرگز خریدار بزرگ نفت خام روسیه نبوده است. هند تنها ۲ تا ۵ درصد از نفت خام خود را از روسیه وارد می‌کند، تقریباً همان نسبتی که ایالات متحده قبل از اعلام ممنوعیت ۱۰۰ درصدی



تحولات بازار نفت

است، اما برخی از کشورهای این منطقه گفته اند که این گزینه روی میز است. ادوارد مویا، تحلیلگر ارشد بازار در Oanda می نویسد: بازار نفت همچنان در برابر یک شوک بزرگ در صورت تحریم انرژی روسیه قرار دارد. شرکت نفت هند (IOC) که نفت خام اورال روسیه را در مناقصه های قبلی خریداری کرده بود، این نفت خام را از آخرین مناقصه نفت خام خود حذف کرد. جو بایدن، رئیس جمهور آمریکا اواخر روز دوشنبه به نارندرا مودی، نخست وزیر هند گفت که خرید نفت بیشتر از روسیه به نفع هند نیست. کشورهای عضو آژانس بین المللی انرژی در تلاش برای آرام کردن بازار در حال برنامه ریزی برای عرضه ۲۴۰ میلیون بشکه نفت از ذخایر خود طی شش ماه آینده از ماه مه هستند. اگرچه انتشار ذخایر نفت خام این کشورها بخشی از کاهش عرضه را جبران خواهد کرد، اما تحلیلگران معتقدند که کسری ساختاری عرضه ناشی از کاهش سرمایه گذاری، همچنان باقی خواهد ماند.

در راستای این رشد تقاضا، انتظار می رود که تولید نفت شیل ایالات متحده نیز رشد بیشتری داشته باشد و به طور بالقوه می تواند تا سال ۲۰۲۳ به سطوح قبل از همه گیری برسد. رکود صنعت در سال ۲۰۲۰ تولیدکنندگان شیل را مجبور به کاهش مخارج سرمایه ای خود کرد، که منجر به کاهش قابل توجه تعداد دکل های حفاری در ایالات متحده شد. درگیری نظامی اوکراین و افزایش سطح قیمت نفت خام، افزایش تعداد دکل های حفاری در مناطق تولید شیل ایالات متحده را تسریع می کند که طی یک سال نزدیک به ۶۰ درصد افزایش یافته و تا فوریه ۲۰۲۲ به ۵۷۴ دکل رسیده است. پورانیک نتیجه گیری می کند که قیمت نفت حتی قبل از شروع جنگ روسیه و اوکراین در یک روند صعودی بود، زیرا پیش بینی می شد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۲ از عرضه بیشتر شود. از آن زمان، چندین شرکت از جمله شرکت های بزرگ نفتی، BP، Shell و ExxonMobil تصمیم به خروج از صنعت نفت و گاز روسیه گرفتند. برخی از این شرکت ها ممکن است سرمایه خود را که قبلاً برای دارایی های روسیه تخصیص داده شده بود، به سمت شیل های ایالات متحده سوق دهند. زیرا قیمت های بالا باعث می شود حفاری نفت شیل بسیار سودآور باشد.

با کاهش برخی محدودیت های کووید-۱۹ توسط چین، قیمت نفت جهش کرد

کاهش برخی محدودیت های کووید-۱۹ توسط شانگهای، نگرانی ها در مورد تقاضای چین را کاهش داد و همچنین هشدار اوپک مبنی بر اینکه جایگزین کردن عرضه روسیه غیرممکن است، قیمت نفت را روز سه شنبه افزایش داد. شانگهای روز دوشنبه اعلام کرد که بیش از ۷۰۰۰ واحد مسکونی پس از گزارش عدم ابتلای جدید به مدت ۱۴ روز به عنوان مناطق کم خطر طبقه بندی شده اند و محدودیتها را کاهش داد. در همین حال، اوپک هشدار داد که جایگزینی ۷ میلیون بشکه در روز از صادرات نفت و سایر مایعات روسیه در صورت تحریم یا اقدامات داوطلبانه غیرممکن خواهد بود. اتحادیه اروپا هنوز با تحریم نفت روسیه موافقت نکرده

به گفته گلوبال دیتا، انتظار می رود تولید شیل ایالات متحده پس از بهبود نسبی در سال ۲۰۲۱، همچنان قوی بماند

تولید نفت خام در ایالات متحده به طور قابل توجهی از پایین ترین سطحی که در طول موج اول همه گیری کووید-۱۹ و جنگ کوتاه قیمت بین عربستان سعودی و روسیه مشاهده شد، بهبود یافته است. گلوبال دیتا، می گوید که این کشور در فوریه ۲۰۲۲ تقریباً ۱۱٫۵ میلیون بشکه در روز نفت خام تولید کرده که نسبت به تولید ۹٫۷ میلیون بشکه در روز مه ۲۰۲۰ در حدود ۱۹ درصد افزایش داشته است. بر اساس آخرین گزارش گلوبال دیتا، تولید نفت شیل در ۴۸ ایالت جنوبی آمریکا از ماه می سال ۲۰۲۰ تا فوریه سال ۲۰۲۲ در حدود ۲۵ درصد افزایش یافته است. یعنی ۸ درصد کمتر از سطح پیش از همه گیری کرونا در دسامبر ۲۰۱۹. راونیندرا پورانیک، تحلیلگر نفت و گاز در گلوبال دیتا، می گوید: از آنجایی که اکثر کشورها محدودیت های مربوط به کووید-۱۹ را که قبلاً اعمال شده بود کاهش داده اند، پیش بینی می شود که تقاضای جهانی نفت خام در ماه های آینده افزایش یابد.

تحولات سیاست‌های راهبردی و ژئوپلیتیک

معاملات هند با روسیه، استراتژی ژئوپلیتیک نفتی بایدن را درهم شکسته است

در برابر همسایه مسلط و سلطه‌گر خود، چین، وجود دارد و درگیری در ۱۵ ژوئن ۲۰۲۰ بین دو قدرت بزرگ آسیایی در دره گالوان در این زمینه یک نشانه بود. این موضوع نشان دهنده یک استراتژی عقب‌راندن جدید از سوی هند در برابر سیاست چین برای افزایش اتحاد‌های اقتصادی و نظامی خود از آسیا از طریق خاورمیانه و جنوب اروپا، در راستای قدرت چند لایه و چند نسلی «یک کمربند، یک جاده» است.

بر اساس داده‌های منتشر شده در سه ماهه اول سال ۲۰۲۱ توسط آژانس بین‌المللی انرژی (IEA)، هند با ۲۵ درصد رشد تقاضای انرژی در دو دهه آینده بیشترین سهم را از آن خود خواهد کرد، زیرا از اتحادیه اروپا به عنوان سومین کشور جهان پیشی می‌گیرد و بزرگترین مصرف‌کننده انرژی تا سال ۲۰۳۰ است. به طور خاص، انتظار می‌رود مصرف انرژی هند تقریباً دو برابر شود، زیرا تولید ناخالص داخلی این کشور تا سال ۲۰۴۰ به ۸٫۶ تریلیون دلار آمریکا بر اساس سناریوی سیاست ملی فعلی آن افزایش می‌یابد. همچنین آژانس افزود که نیازهای رو به رشد این کشور به انرژی، آن را بیشتر به واردات سوخت فسیلی متکی خواهد کرد. نشانه‌های هشداردهنده برای طرح ایالات متحده در حالی رخ داد که کشورهایی که آن‌ها شناسایی کرده بودند نقش خود را آنطور که پیش‌بینی می‌شد ایفا نکردند، بلکه بر قصد خود برای برخورد با ایالات متحده و چین آن‌طور که صلاح می‌دانستند تأکید کردند. به عنوان مثال، اخباری منتشر شد که چین در حال ساخت یک مرکز نظامی مخفی در بندر خلیفه امارات است. پس از آن، عدم پاسخ به تماس تلفنی جو بایدن توسط عربستان سعودی و امارات برای بحث در مورد افزایش قیمت نفت خبرساز شد. شاید گسترده‌ترین آنها، سلسله نشست‌هایی بود که در پکن بین مقامات ارشد دولت چین و وزیرای خارجه عربستان سعودی، کویت، عمان، بحرین و دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس (GCC) برگزار شد. در این نشست‌ها، طبق گزارش‌های خبری محلی، موضوعات اصلی گفتگو در نهایت امضای توافقنامه تجارت آزاد چین و شورای همکاری خلیج فارس بود.

بدون اطلاع واشنگتن، هند نیز در شرف کاهش چشمگیرتر نقش مورد نظر خود در طرح بزرگ جدید ایالات متحده بود و در بدترین زمان ممکن برای واشنگتن، ۲۸ قرارداد سرمایه‌گذاری در سفر اخیر پوتین به هند به امضا رسید. این قراردادها طیف وسیعی از موضوعات، از جمله نفت، گاز، پتروشیمی، فولاد، کشتی‌سازی و مسائل نظامی را نیز شامل می‌شود. این قرارداد‌های اخیر شامل تولید حداقل ۶۰۰۰۰۰ تفنگ تهاجمی کلاشینکف توسط هند می‌شد.

تا همین اواخر، واشنگتن فکر می‌کرد که هند می‌تواند در نهایت و به طور قطع در جنگ قدرت در حال تحول بین ایالات متحده و متحدانش از یک سو و چین و متحدانش (از جمله روسیه) از سوی دیگر، در کنار او قرار گیرند. با این حال، مجموعه‌ای از تحولات سریع این خوش‌بینی را از مسیر خود خارج کرده و بخش مهمی از استراتژی نظامی، اقتصادی و هیدروکربنی‌های خاورمیانه و آسیا و اقیانوسیه ایالات متحده را از بین برده است. آخرین نمونه از آن انبوهی از معاملات نفتی است که هند با روسیه انجام می‌دهد در حالی که واشنگتن مخالف آشکار آن است.

زمانی که ایالات متحده به طور یکجانبه از برنامه جامع اقدام مشترک (برجام، «توافق هسته‌ای») با ایران در ماه می ۲۰۱۸ خارج شد، یک مفهوم کلیدی در کاخ سفید رقم خورد و آن هم روابط گسترده‌تر و عمیق با دیگر کشورهای عربی بود. این امر قرار بود تا حد زیادی از طریق یک سری توافقات دوجانبه که بعداً به عنوان «معاملات عادی سازی روابط» رسمیت یافت، بین اسرائیل و کشورهای عربی شکل گیرد.

برای کشورهای خاورمیانه در این معاملات، انگیزه بیشتری برای ایالات متحده وجود داشت و اینکه بتواند جریان نفت از این کشورها را در کوتاه‌مدت برای متعادل کردن جریان نفت به بازارها که ناشی از تحریم‌های جدید بر صنعت نفت ایران است، استفاده کند. در میان مدت نیز، واشنگتن تصور می‌کرد که با سرمایه‌گذاری بیشتر در امارات و بحرین و سایر کشورهای نفت خیز و سپس تشویق آنها به امضای قرارداد‌های عادی سازی روابط، شاهد افزایش قابل توجهی در تولید نفت خود خواهند بود تا به ایالات متحده کمک کنند.

مشکل احتمالی این طرح این بود که از آنجایی که هدف آن اساساً تضعیف قدرت جهانی چین بود. چین که به دلیل موقعیت خود به عنوان خریدار شماره یک در بازار نفت جهان، کشورهای تولیدکننده نفت خاورمیانه که ایالات متحده می‌خواست آنها را به هم پیوند بزند، را هدف گرفته است و این موضوع بر کسی پوشیده نیست، اما برای واشنگتن، شرایط هند به عنوان یک انتخاب، متفاوت به نظر می‌رسید. اول، از نظر سیاسی، چرا که به نظر می‌رسد که تمایل جدیدی از سوی هند برای ایستادگی



گفت: «اگر قبل از هر چیز، سوخت با تخفیف در دسترس باشد (درجه اورال روسیه با تخفیف حدود ۳۰ دلار آمریکا در هر بشکه نسبت به شاخص برنت معامله شده است) چران باید آن را بخرم؟ من برای مردم به آن نیاز دارم، بنابراین ما از قبل شروع به خرید کرده‌ایم». این جلسات، به نوبه خود، حتی پس از هشدار ایالات متحده در پایان ماه مارس مبنی بر اینکه هرگونه افزایش قابل توجه واردات نفت روسیه توسط هند می‌تواند دهلی نورا در معرض «خطر بزرگی» قرار دهد، رخ داد، زیرا واشنگتن در حال آماده شدن برای تشدید اجرای تحریم‌ها علیه مسکو است.

قرار دهد، اما این پیشرفت هنوز محقق نشده است و با سایر اعضای اوپک در مورد آن توافق نشده است. اقدامات بیشتر نشان می‌دهد که امارات در حال دور شدن از غرب است. در واقع، تحریم‌هایی که چندین بانک روسی را از سیستم پرداخت‌های بین‌المللی سوئیفت و ذخایر مسدود شده انباشته شده توسط بانک مرکزی روسیه قطع کرده است، بحث‌ها را در مورد نقش دلار آمریکا به عنوان ارز ذخیره جهانی، به ویژه در خلیج فارس، ایجاد کرده است. برخی استدلال کرده اند که «ما شاهد تولد نظم جهانی (پولی) جدیدی که حول محور ارزهای کالایی در شرق متمرکز شده هستیم و احتمالاً سیستم یورو دلار را تضعیف خواهد کرد. با این وجود، در حال حاضر، این دیدگاه کم‌رنگ باقی مانده است، در حالی که اجماع عمومی این است که جایگزین کمی برای دلار آمریکا در کوتاه مدت تا میان مدت وجود دارد. سلطه دلار نیز به دلیل این واقعیت که فروش نفت به دلار انجام می‌شود، حداقل در حال حاضر، اولویت خود را حفظ می‌کند. این هفته مشخص شد که عربستان سعودی در حال بررسی پذیرش یوان به جای دلار برای فروش نفت چین است. این احتمالاً یک بلوف از سوی عربستان برای جلب توجه تصمیم‌گیرندگان واشنگتن باشد. تغییر میلیون‌ها بشکه تجارت نفت از دلار به یوان در هر روز می‌تواند اقتصاد عربستان سعودی را با توجه به اینکه واحد پول عربستان به دلار متصل است، متزلزل کند. تداوم برتری دلار آمریکا همچنین این استدلال را کمتر قانع‌کننده می‌کند که تحریم‌های غرب علیه روسیه وارد یک بلوک تجاری جداگانه به رهبری چین خواهد شد و نوعی دوگانگی در اقتصاد جهانی ایجاد می‌کند و به همین دلیل بعید است که سریع اتفاق بیفتد. چین نه تنها از درجه اعتماد مورد نیاز برای ارائه ارز ذخیره جهانی فاصله دارد، بلکه برای روسیه غیرممکن است که تجارت خود با غرب را با تجارت چین جایگزین کند، زیرا حجم تجارت فعلی روسیه با غرب بسیار زیاد است، اما غرب مصمم است این تجارت را کاهش دهد.

وزیر امور خارجه هند، هارش واردان شرینگلا، اظهار داشت که قرارداد سال ۲۰۱۸ برای سامانه‌های موشکی دفاع هوایی اس-۴۰۰ اکنون در حال اجرا است. پس از آن، هند و امارات به همراه چین به قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد برای محکومیت تجاوز روسیه به اوکراین و درخواست خروج فوری، کامل و بدون قید و شرط نیروهای روسیه از کشورهای همسایه رای مثبت ندادند. پس جای تعجب نیست که هند تحریم‌هایی را علیه روسیه وضع نکرده است و وزیر دارایی آن، نیرمالا سیتارامان، در ابتدای آوریل

ائتلاف اوپک پلاس در بحبوحه جنگ اوکراین مورد آزمایش قرار گرفت

بوریس جانسون، نخست‌وزیر بریتانیا، در تلاش برای متقاعد کردن هر دو کشور خلیج فارس برای افزایش تولید نفت، به امارات متحده عربی و عربستان سعودی سفر کرده است. پس از آن که رهبران کشورهای حاشیه خلیج فارس از پذیرش تماس جو بایدن، رئیس‌جمهور ایالات متحده برای ایجاد حمایت بین‌المللی از اوکراین و مهار افزایش قیمت نفت خودداری کردند، که نشان دهنده نارضایتی آنها از عدم حمایت غرب بود. امارات در جریان رای گیری سازمان ملل در محکومیت تهاجم روسیه، رای ممتنع داد و مقام اماراتی در تماس با پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، به «حق روسیه برای تضمین امنیت ملی خود» اشاره کرد. حتی گمانه زنی‌هایی وجود دارد که امارات متحده عربی می‌تواند به روسیه کمک کند. تا از تحریم‌های غرب اجتناب کند. طبق گزارش‌ها، مقامات اماراتی به روس‌ها اطمینان می‌دهند که تحریم‌ها را اجرا نمی‌کنند مگر اینکه توسط سازمان ملل اجباری شود، چیزی که مسکو قطعاً آن را وتو خواهد کرد. علاوه بر آن، قراردادی بین روسیه و کارتل نفتی تحت رهبری عربستان سعودی، اوپک، وجود دارد که سعودی‌ها و اماراتی‌ها تمایلی به کنار گذاشتن آن ندارند. مسئله اوپک اهمیت فزاینده‌ای پیدا خواهد کرد زیرا وضعیت در جبهه انرژی وخیم است. آژانس بین‌المللی انرژی هشدار داده است که ممکن است یک شوک عرضه جهانی نفت به دلیل اختلالات در مقیاس بزرگ در عرضه نفت روسیه رخ دهد که قیمت نفت را حتی به سطوح بالاتری از امروز می‌رساند. در حالی که عربستان سعودی نفت را با ظرفیت کامل پمپاژ نمی‌کند و هنوز متعهد به انجام این کار نشده است، امارات قول داده است که اوپک را برای تولید بیشتر نفت تحت فشار

تحولات محیط زیست و فناوری

اهداف انتشار خالص صفر، تولید ناخالص داخلی جهانی را ۲ درصد تا سال ۲۰۵۰ کاهش خواهد داد

رسیدن به اهداف خالص صفر خود قرار دارند کمتر تحت تأثیر تغییرات اقتصادی انتقال انرژی قرار می‌گیرند، در حالی که آن‌هایی که دورتر هستند بیشترین ضرر اقتصادی را تجربه خواهند کرد. بر اساس این گزارش، برای مثال، عراق آسیب پذیرترین کشور در برابر گذار است، زیرا درآمدهای هیدروکربنی آن ۹۵ درصد از کل درآمد دولت و بخش نفت ۳۶ درصد از تولید ناخالص داخلی آن را تشکیل می‌دهد. سایر کشورها، مانند عربستان سعودی، ذخایر مالی قابل توجهی برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های غیر هیدروکربنی دارند و دارایی‌های نفتی ارزان قیمت در خاورمیانه احتمالاً بخش قابل توجهی از تولید نفت را حفظ خواهند کرد که تا دوران گذار نیز ادامه خواهد یافت. از سوی دیگر، فرانسه و سوئیس تا سال ۲۰۵۰ افزایش دائم تولید ناخالص داخلی خواهند داشت. اروپا به طور کلی برای گذار انرژی با سیستم تجارت انتشار گازهای گلخانه‌ای و قیمت‌گذاری کربن که از سال ۲۰۰۵ تاکنون حدود یک چهارم انتشار گازهای گلخانه‌ای را کاهش داده است، مجهزتر است. انتظار می‌رود که ایالات متحده در صورت دستیابی به اهداف صفر خالص خود تا سال ۲۰۵۰، ۱٫۲ درصد از کل تولید اقتصادی خود را از دست بدهد. چین با تولید بیش از ۵۰۵ فناوری خورشیدی و بادی جهان در موقعیت منحصربه‌فرد افزایش انرژی‌های تجدیدپذیر است، اما به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده کربن در جهان، هنوز راه زیادی در کربن‌زدایی دارد. این کشور تا سال ۲۰۵۰ شاهد زیان انباشته ۲۰ تریلیون دلاری خواهد بود.

بر اساس گزارش جدید وود مکنزی انتظار می‌رود در صورت تحقق اهداف برای محدود کردن گرمایش جهانی به میزان ۱٫۵ درجه سانتیگراد، تولید ناخالص داخلی جهانی تا سال ۲۰۵۰ در حدود ۲ درصد از سناریوهای مرجع کاهش یابد. وود مکنزی در یک چشم‌انداز انرژی مرجع، دمای جهانی را بین ۲٫۵ تا ۲٫۷ درجه سانتیگراد بالاتر از سطح قبل از صنعتی شدن در اواسط قرن می‌بیند و تولید ناخالص داخلی جهانی به ۱۶۹ تریلیون دلار می‌رسد. برای محدود کردن گرمایش جهانی به ۱٫۵ درجه سانتیگراد، تولید ناخالص داخلی جهانی تا سال ۲۰۵۰ به ۱۶۵ تریلیون دلار خواهد رسید که در مجموع از سال ۲۰۲۲ تا ۲۰۵۰ شاهد کاهش ۷۵ تریلیون دلاری است. پس از سال ۲۰۳۵ تا سال ۲۰۵۰ تولید ناخالص داخلی جهانی به آرامی شروع به افزایش به سمت سناریوهای اصلی خواهد کرد. وود مکنزی بر این باور است که با وجود کاهش تولید ناخالص داخلی، گذار انرژی به کاهش مشکلات اقتصادی ناشی از رویدادهای مرتبط با آب و هوا کمک می‌کند. کاهش تولید ناخالص داخلی بر شرکت‌ها و کشورها تأثیر متفاوتی خواهد داشت، بسته به اینکه تاکنون چگونه در گذار انرژی پیشرفت کرده‌اند. شرکت‌ها و اقتصادهایی که در مسیر





جنگ اوکراین به تولیدکنندگان نفت نفوذ بیشتری در مذاکرات جهانی آب و هوا می دهد

الشیخ میزبانی خواهد کرد، از لحاظ تاریخی خود را با گروهی از کشورهای در حال توسعه که در مقابل فشارها برای انجام کارهای بیشتر برای کاهش انتشار گازهای گلخانه ای مقاومت کرده اند، همسو کرده است. این بحث وجود دارد که کشورهای آفریقایی نباید از فرصت بهره برداری از ذخایر نفت و گاز خود محروم شوند و تاکید شده است که اولویت نشست امسال باید بر روی پرداخت هزینه بیشتر کشورهای ثروتمند برای کمک به آنها برای انتقال به انرژی پاک متمرکز باشد. در حالی که امارات متحده عربی (میزبان نشست ۲۰۲۳). پیشتاز نسبی در منطقه در زمینه سیاست های آب و هوایی بوده است، هنوز کاملاً مصمم به ادامه استفاده از سوخت های فسیلی است. به گفته یک فرد آشنا با استراتژی این کشور، آنها می خواهند روایت COP را تغییر دهند تا هیدروکربن ها به جای مشکل به عنوان بخشی از راه حل تلقی شوند. این شخص گفت که مقامات امارات متحده عربی و مصر در حال همکاری نزدیک برای اطمینان از همسویی این دو کنفرانس هستند. همچنین نشانه هایی وجود دارد که نشان می دهد دو COP بعدی به دلیل روابط نزدیک بین عربستان سعودی و کشورهای میزبان به نفع نفت سوق پیدا کند. عربستان سعودی متعهد شده است ۱۵ میلیارد دلار برای حمایت از مصر پرداخت کند. آلدن مایر، کهنه کار COP و از همکاران ارشد گروه تحقیقاتی E۳G، می گوید: «سعودی ها از ابتدا همواره در این روند به عنوان یک تباه کننده بوده اند و فهرست بلندبالایی از شکایات دانشمندان و دیپلمات ها در مورد عقب نشینی این کشور از توافق های جهانی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه ای وجود دارد.»

تولیدکنندگان نفت همیشه هدف آسانی در اجلاس سالانه آب و هوایی سازمان ملل بوده اند. امسال، با جنگ روسیه در اوکراین که تقاضا برای سوخت های فسیلی را افزایش داده است، آنها در حال آماده شدن برای مقابله هستند. از آنجایی که اقتصادهای غربی به شدت به دنبال جایگزین هایی برای صادرات روسیه هستند، بسیاری در تلاش هستند تا منابع انرژی را افزایش دهند (چه پاک باشد چه نباشد). بایدن دستور آزادسازی بی سابقه ذخایر نفت خام اضطراری را صادر کرده است، در حالی که لهستان نشان داده است که می خواهد همچنان از زغال سنگ تا ۲۰۵۰ و رسیدن به انتشار خالص صفر استفاده کند. بوریس جانسون برای درخواست افزایش تولید نفت به عربستان سعودی سفر کرد. سهیل المزروعی، وزیر انرژی امارات متحده عربی عنوان کرد که تولیدکنندگان نفت در COP۲۶ احساس می کردند نیازی به آنها نیست و در حاشیه هستند. انگلستان شرکت های نفتی را از اسپانسر در گردهمایی گلاسکو در نوامبر گذشته منع کرد و گفت که اهداف خالص صفر آنها معتبر نیست. این یک پیروزی برای مبارزان سبز بود که از لهستان به خاطر اجازه دادن به شرکت های زغال سنگ در همه COP هایی که در سال های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۸ میزبانی کرده بود، انتقاد کرده بودند. بعید است که صنعت امسال با مقاومت مشابهی روبرو شود. مصر که در نوامبر امسال بر COP۲۷ در شهر تورپستی شرم



چشم‌انداز تولید نفت و گاز دریای شمال در سال ۲۰۲۲

مهديه ابوالحسنی چیمه

۱- بیان رویداد

بلندمدت نفت اثر می‌گذارد. براساس نظرسنجی اداره آمار نروژ، شرکت‌های نفت و گاز پیش‌بینی‌های سرمایه‌گذاری خود را به منظور بهره‌گیری از مشوق‌های مالیاتی طراحی شده برای تقویت فعالیت‌ها در سال ۲۰۲۲، افزایش داده‌اند. بطوریکه انتظار می‌رود سرمایه‌گذاری معادل ۱۷٫۶ میلیارد دلار در این بخش، در سال ۲۰۲۲ صورت پذیرد. دولت چپ میانه نروژ^۳ که در سال گذشته روی کار آمده است، علیرغم مخالفت شدید گروه‌های محیط‌زیستی و نگرانی‌ها در مورد تغییرات آب و هوایی، مصمم است به توسعه صنعت نفت که منبع اصلی شغل و درآمد صادراتی این کشور است، ادامه دهد.

طی پنجاه سال پس از شروع فعالیت‌های نفتی نروژ، حدود ۵۰ درصد از کل منابع قابل بازیافت^۴ در فلات قاره تولید و به فروش رسیده است. این مسئله نشان‌دهنده وجود پتانسیل بالایی از فعالیت، برای ۵۰ سال آینده است. در سال ۲۰۲۱، این کشور ۲۳۰٫۵ میلیون مترمکعب معادل نفت خام قابل فروش، تولید کرد که در مقایسه با تولید سال ۲۰۲۰ (۲۲۶٫۵ میلیون متر مکعب) دو درصد رشد داشته است. (شکل ۱)

مشخصات تولید یک میدان نفتی، بصورت افزایش سریع تولید تا به حداکثر رسیدن آن، سپس یک دوره پایدار تولید (فاز فلات) و در نهایت کاهش تدریجی تولید آن بوده و بدون سرمایه‌گذاری بیشتر، تولید نفت به شدت کاهش می‌یابد و حتی با سرمایه‌گذاری قابل توجه برای بهبود بازیابی، حفظ تولید از آن میدان دشوار خواهد بود.

بدون میادین جدید و یا سرمایه‌گذاری‌های کلان بر روی میادین فعلی، تولید نفت فلات قاره نروژ کاهش خواهد یافت. با توجه به سطح بالای فعالیت‌های توسعه بر روی فلات در سال‌های اخیر، انتظار می‌رود تولید نفت در سال‌های آینده به افزایش خود ادامه دهد و تولید حاصل از میادین جدید راه‌اندازی شده، در کوتاه مدت کاهش تولید از میادین قدیمی را جبران کند. (شکل ۲)

تولیدکنندگان نفت و گاز دریای شمال، تحت تاثیر گذار انرژی در سراسر منطقه هستند، زیرا دولت‌ها و شرکت‌های اروپایی، برای دستیابی به آینده‌ای سبز تلاش می‌کنند و در مقابل، سیاست‌گذاران در بریتانیا و نروژ در تلاش برای محافظت از آینده تجاری بخش‌های هیدروکربنی خود هستند. در سال گذشته پروژه‌های جدید نفت و گاز تحت تاثیر مشکلاتی نظیر اهداف آب و هوایی، مخالفت‌های شدید زیست‌محیطی و اقدامات قانونی قرار گرفتند، بنابراین سال ۲۰۲۲ برای پروژه‌های بالادستی و پروژه‌های گذار، بسیار تعیین‌کننده است.

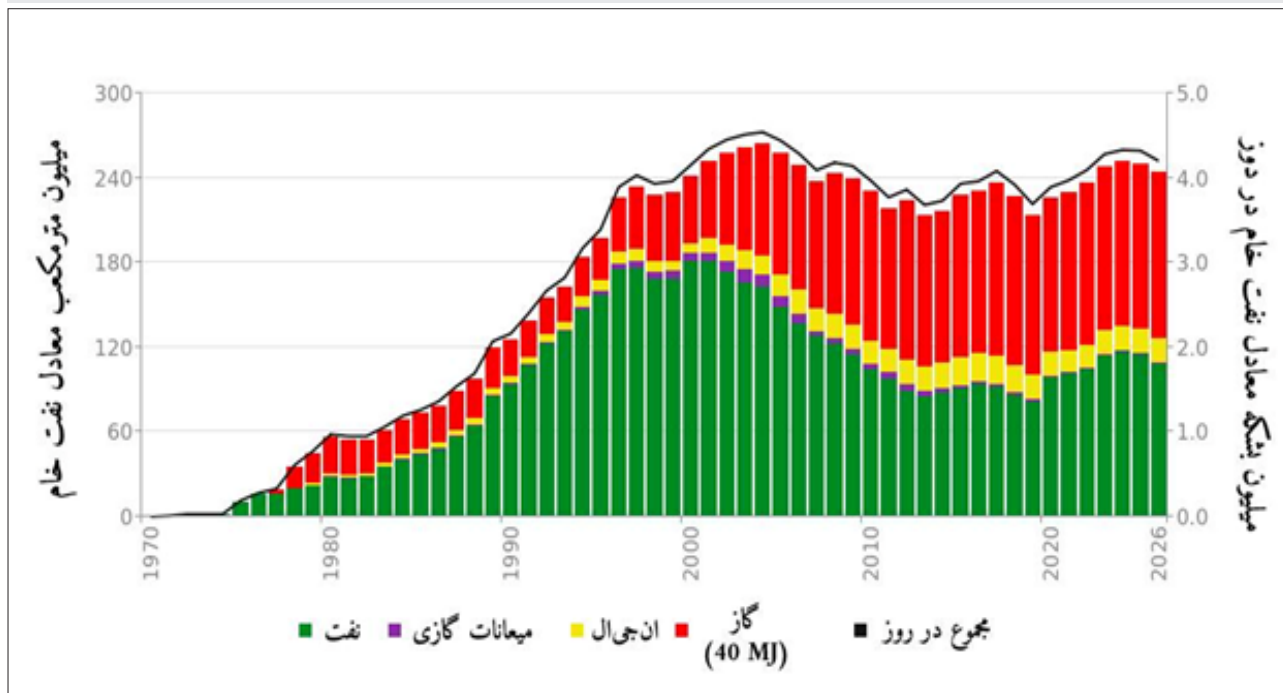
۲- تحلیل و بررسی

انتظار این است که سرمایه‌گذاران در سال جاری نظارت خود را بر پروژه‌های نفت و گاز افزایش داده و معیارهای کم‌کربن مورد نیاز برای تصویب آن را افزایش دهند. این روند می‌تواند برنامه‌ریزی‌ها و جداول زمانی را تغییر دهد. بر اساس گزارش وود مکنزی، امسال در سراسر بریتانیا و نروژ حداکثر ۳۵ پروژه می‌تواند به اجرا درآید که معادل ۳۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در آینده است.

تصمیمات سرمایه‌گذاری در بریتانیا به عوامل مختلفی بستگی دارد و مسئله مهم، دستورالعمل سیاستی دولت این کشور در مورد اکتشاف و تولید است که نشان‌دهنده حمایت و یا عدم حمایت از سرمایه‌گذاری بالادستی خواهد بود. در سال گذشته عدم حمایت از سرمایه‌گذاری‌های جدید نفتی و مخالفت آشکار سیاستمداران اسکاتلندی، سرمایه‌گذاران را ناامید کرد و منجر به خروج شل از توسعه میدان نفتی کامبو شد. رویال داچ شل^۱ احتمالاً پس از رد طرح اولیه خود برای توسعه گاز پرفشار و دمای بالا، طرح جدیدی را برای طرح تاخیری جکداو^۲ ارائه خواهد کرد. نروژ با تولید روزانه ۴ میلیون بشکه معادل نفت خام، بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت و گاز اروپای غربی است، سرمایه‌گذاری‌ها روی رشد کوتاه‌مدت اقتصاد نروژ، با ایجاد زیرساخت و تولید

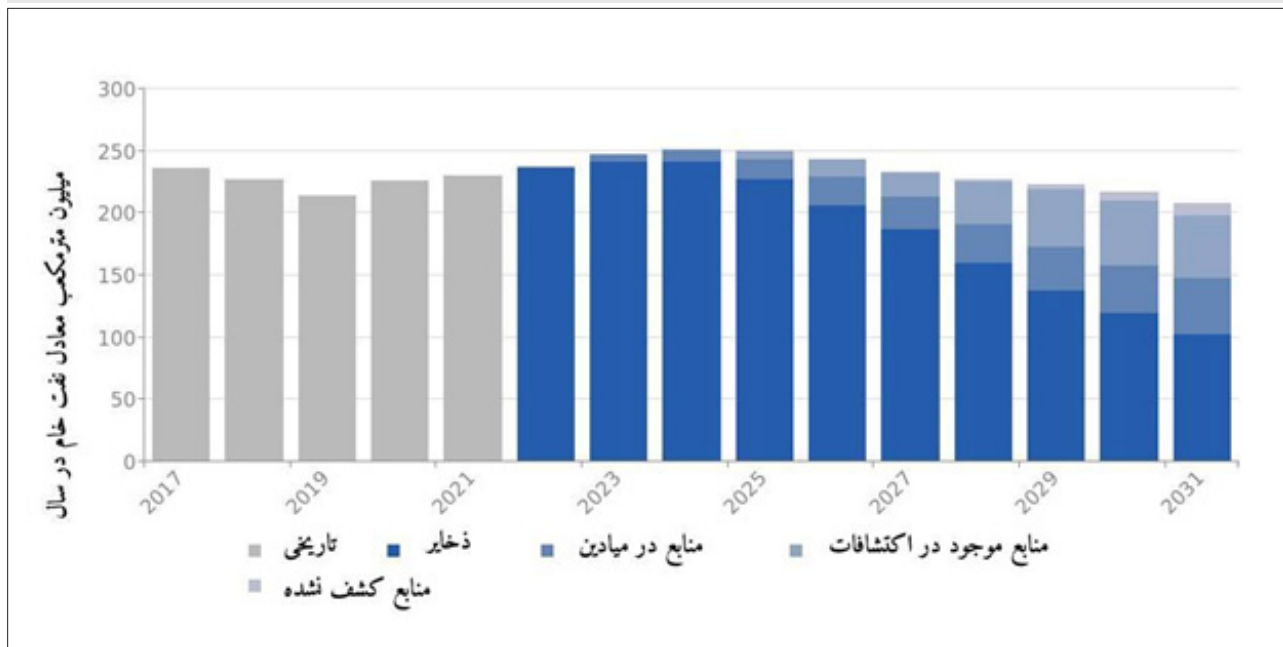
1. Royal Dutch Shell
2. Jackdaw
3. Norway's centre-left government
4. recoverable resources

شکل ۱. روند و پیش‌بینی تولید در نروژ (۱۹۷۰-۲۰۲۶)



منبع: شرکت نفت نروژ

شکل ۲. تاریخچه تولید و پیش‌بینی هر دسته منابع (۲۰۱۷-۲۰۳۱)



منبع: شرکت نفت نروژ

آب و هوایی سازمان ملل متحد ۲۰۲۱، اکتشافات نفت و گاز را با شدت بیشتری مورد توجه خود قرار داده‌اند و بر این اساس و با بررسی دقیق تحولات، محدودیت‌های بیشتری ممکن است اعمال شود و بهره‌برداری از برخی چاه‌های برنامه‌ریزی شده ممکن است به تعویق بیفتد. سیستم بازرسی سازگاری آب و هوایی دولت بریتانیا که در سال جاری معرفی می‌شود، مجوزهای آینده نفت و گاز را با تعهدات خالص انتشار هماهنگ می‌کند، سازمان نفت و گاز مجوزهای جدید اکتشاف را در سال ۲۰۲۰، به تعلیق درآورده است، اگرچه ممنوعیت دائمی آن بعید به نظر می‌رسد. دانمارک نیز پیش از این، مجوزهای جدید اکتشاف را در آب‌های دانمارک ممنوع کرده است و بر این اساس، این کشور تا سال ۲۰۵۰ به تولید فعلی خود پایان خواهد داد. حتی در نروژ، پس از تسلیم شدن دولت ائتلافی اقلیت به رهبری حزب کارگر به شریک کوچکتر چپ سوسیالیست^{۱۸} ضد نفتی خود در پذیرش بودجه ملی سال ۲۰۲۰، محدودیت‌هایی در صدور مجوز اکتشاف جدید ایجاد شده است. بر اساس آن، دولت بیست و ششمین دوره مجوز اکتشاف سال ۲۰۲۲ را برای دستیابی به مناطق اکتشاف نشده، لغو خواهد کرد.

۳- جمع‌بندی

سیاست‌گذاران دریای شمال تحت تاثیر گذار انرژی در سراسر منطقه هستند و برای حمایت از بخش نفت و گاز در عین حال حمایت از اهداف آب و هوایی مواجه شده‌اند و پروژه‌های ایشان تحت تاثیر مشکلاتی نظیر اهداف آب و هوایی، مخالفت‌های شدید زیست‌محیطی و اقدامات قانونی قرار گرفته است.

سال ۲۰۲۲ می‌تواند هم برای پروژه‌های بالادستی و هم برای پروژه‌های گذار، با توجه به سیاست‌های دولت و تغییرات مالی تعیین‌کننده باشد. عدم اطمینان در سرمایه‌گذاری بالادستی جدید برای شرکت‌های بریتانیایی، باعث می‌شود برخی از سرمایه‌گذاران پروژه‌ها را رها کنند.

منابع:

www.reuters.com
www.pemedianetwork.com
www.norskpetroleum.no
www.energyintel.com
www.ihsmarket.com
EIA

تغییرات مالیاتی موقت اسلو، که در سال ۲۰۲۰ اعلام شده، هدایت‌کننده فعالیت‌های بالادستی نروژ بوده است و تولیدکنندگان در این کشور عجله دارند تا از شرایط مناسب مالیاتی که در پایان سال منقضی خواهد شد، استفاده کنند. از تصمیمات کلیدی سرمایه‌گذاری می‌توان به توسعه منطقه نواکا^۱ (شمال آلوهمیم، کرافلا، آسکجا)^۲ توسط شرکت اکیونور^۳ و آکرتوسب پی پی^۴ در دریای شمال و پروژه مستقل ۵۰۰ میلیون بشکه‌ای ویستینگ روجکت^۵ شرکت لاندین انرژی^۶ در دریای بارنتس^۷ اشاره کرد. تولیدکنندگان دریای شمال از افزایش قیمت انرژی، جریان نقدی بی‌سابقه‌ای به دست می‌آورند، این امر پیش از این باعث درخواست برخی از سیاست‌مداران و رهبران تجاری بریتانیا شده است تا سودهای بادآورده تولیدکنندگان را به سمت خانوارها برای کاهش قبوض انرژی هدایت کنند. با توجه به این مسئله که دولت بریتانیا به دنبال کاهش وابستگی این کشور به سوخت‌های فسیلی است، ممکن است محدودیتی را مبنی بر اینکه گرفتن مالیات باعث کاهش سرمایه‌گذاری بالادستی می‌شود، نداشته باشد. بر اساس پیش‌بینی‌های سازمان نفت و گاز^۸، تولید نفت و گاز بریتانیا در سال ۲۰۲۲ به طور متوسط ۳/۸ میلیون بشکه در روز در مقابل ۱/۳۷ میلیون بشکه در روز برای سال گذشته خواهد بود. مشارکت‌ها در پروژه‌های گاز تولمونت^۹ (هاربر انرژی)^{۱۰}، کلمبوس (سریک انرژی)^{۱۱}، فینلاگان (نئو انرژی)^{۱۲} و پروژه‌های کاهش فشار پیرس^{۱۳} و آران^{۱۴} (شل) خواهد بود و تولید با تکمیل تعمیر و نگهداری در سیستم خط لوله فورتیز^{۱۵} تقویت خواهد شد.

در نروژ احتمالاً پیش‌نویسی برای همسویی بهتر سیستم تخفیف مالیات نفت و گاز در این کشور به تصویب خواهد رسید، اما در آینده‌ای نزدیک این شرکت‌ها خواهند بود که به جای دولت‌ها از مزایای آن بهره خواهند برد. طبق پیش‌بینی اداره نفت نروژ^{۱۶}، به طور متوسط تولید نروژ در سال جاری ۴/۱ میلیون بشکه در روز در مقایسه با ۳/۹۲ میلیون بشکه در روز برای سال ۲۰۲۱ خواهد بود. فاز دوم پروژه یوهان سوردراپ^{۱۷} که بنا است در سه ماهه چهارم ۲۰۲۲ به بهره‌برداری برسد، تولید میدان را از ۵۳۵،۰۰۰ بشکه در روز به ۷۵۵،۰۰۰ بشکه در روز افزایش خواهد داد. تلاش‌های اکیونور برای پاسخگویی به نیاز گاز در اروپا، می‌تواند تولید و صادرات گاز را افزایش دهد. اداره نفت نروژ تولید گاز را تقریباً ۴ درصد در سال افزایش خواهد داد و بر این اساس به ۱/۹۳ میلیون بشکه در روز برای سال ۲۰۲۲ و ۲ میلیون بشکه در روز برای سال ۲۰۲۳ خواهد رسید. با تشدید شرایط برای پروژه‌های جدید، اکتشافات با نظارت بیشتری مواجه هستند. فعالان محیط زیست پس از کنفرانس تغییرات

1. Noaka
2. North of Alvheim-Krafla-Askja
3. Equinor
4. Aker BP
5. Wisting project
6. Lundin Energy
7. Barents Sea
8. The Oil & Gas Authority (OGA)
9. Tolmount

10. Harbour Energy
11. Serica Energy's Columbus
12. Neo Energy's Finlaggan
13. Pierce
14. Arran
15. Forties Pipeline
16. Norwegian Petroleum Directorate (NPD)
17. Johan Sverdrup
18. Socialist Left (SV)



بازار نفت

تحولات بازار نفت در هفته منتهی به ۱۵ آوریل ۲۰۲۲

بحران اوکراین و احتمال تحریم واردات نفت توسط اتحادیه اروپا

مهدی یوسفی

در بشکه رسید و قیمت نفت خام دویی در بازار تك محموله با ۰/۸ درصد کاهش نسبت به هفته ماقبل به ۱۰۰/۸۴ دلار در بشکه رسید. در همین دوره زمانی قیمت نفت خام وست تگزاس با ۲/۴ درصد افزایش نسبت به هفته ماقبل به ۱۰۱/۵۲ دلار در بشکه رسید.

در هفته منتهی به ۱۵ آوریل ۲۰۲۲ قیمت نفت خام‌های شاخص روند متفاوتی داشت. سبد اوپک با ۰/۱ درصد کاهش نسبت به هفته ماقبل در سطح ۱۰۴/۲۵ دلار در بشکه قرار گرفت و متوسط هفتگی نفت برنت موعدهار با ۰/۷ درصد افزایش به ۱۰۴/۲۸ دلار

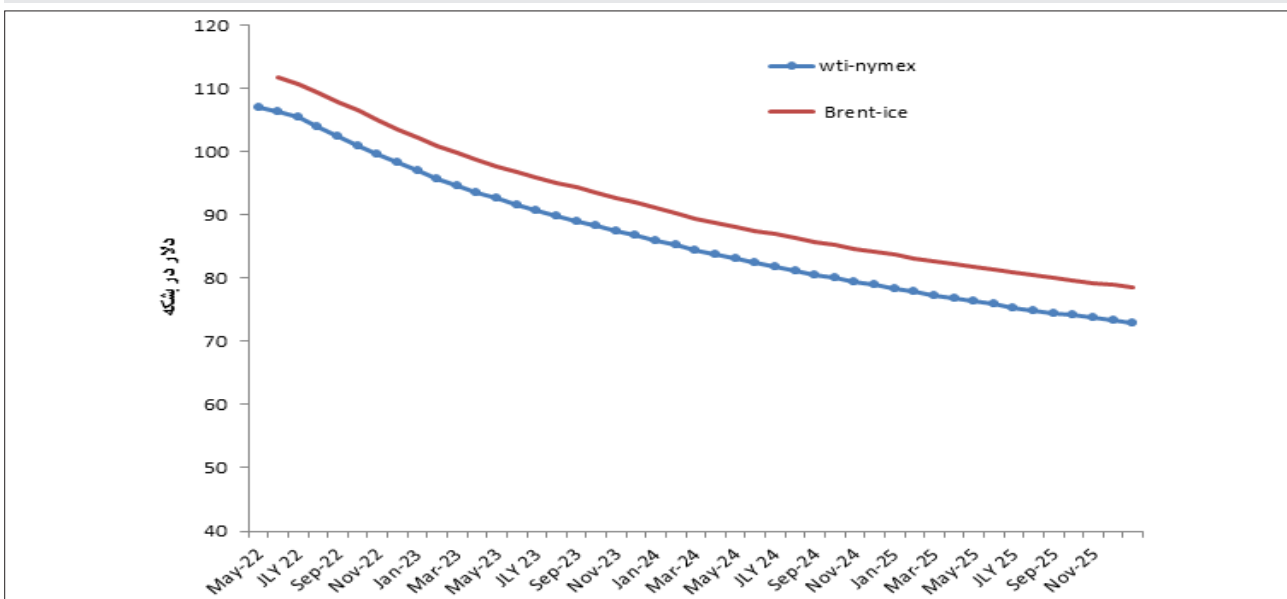
جدول ۱. تغییرات هفتگی نفت خام‌های شاخص (دلار در بشکه)

تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	برنت موعدهار	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	وست تگزاس	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	سبداوپک	هفته
-۱۳,۲	۱۱۰,۶۹	-۱۱,۵	۱۰۰,۴۳	-۱۳,۳	۱۰۶,۱۴	هفته منتهی به ۱۸ مارس ۲۰۲۲
۱۱,۳	۱۲۳,۲۲	۱۳,۷	۱۱۴,۲	۹,۲	۱۱۵,۹۲	هفته منتهی به ۲۵ مارس ۲۰۲۲
-۸,۹	۱۱۲,۳۱	-۹,۴	۱۰۳,۵۱	-۵,۷	۱۰۹,۳۱	هفته منتهی به ۱ آوریل ۲۰۲۲
-۷,۸	۱۰۳,۵۸	-۴,۲	۹۹,۱۵	-۴,۵	۱۰۴,۳۵	هفته منتهی به ۸ آوریل ۲۰۲۲
۰,۷	۱۰۴,۲۸	۲,۴	۱۰۱,۵۲	-۰,۱	۱۰۴,۲۵	هفته منتهی به ۱۵ آوریل ۲۰۲۲

قرارداد ماه اول وست تگزاس ۱۰۶/۹۵ دلار در بشکه بود که نسبت به قرارداد ماه چهارم به مقدار ۲/۹۲ دلار در بشکه بیشتر بود. وضعیت بکواردیشن در بازار آتی‌ها بیانگر آنست که رشد تقاضا بیش از رشد عرضه است و بازار با کمبود عرضه مواجه بوده و از ذخیره‌سازی‌ها برداشت می‌شود.

در ۱۵ آوریل ۲۰۲۲ در بازار فیوچر و در بورس آیس، قیمت نفت برنت در وضعیت بکواردیشن قرار داشت. قرارداد ماه اول برنت ۱۱۱/۷۰ دلار در بشکه بود که نسبت به قرارداد ماه چهارم به مقدار ۳/۷۲ دلار در بشکه بالاتر بود. قیمت نفت وست تگزاس در بورس نایمکس نیز در وضعیت بکواردیشن قرار داشت و قیمت

نمودار ۱. قیمت نفت برنت و وست تگزاس در بورس آیس و نایمکس در ۱۵ آوریل ۲۰۲۲



در گزارش جدید خود اعلام کرد که در ماه مارس عرضه روسیه ۶۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یافته و در ماه آوریل نیز کاهش عرضه روسیه به ۱/۵ میلیون بشکه در روز و در ماه می به ۳ میلیون بشکه در روز می‌رسد علاوه بر این بر اساس برآوردهای پلاتس نیز صادرات نفت خام و فرآورده روسیه تا پایان سال ۲۰۲۲ حدود ۲/۸ میلیون بشکه در روز کاهش می‌یابد؛

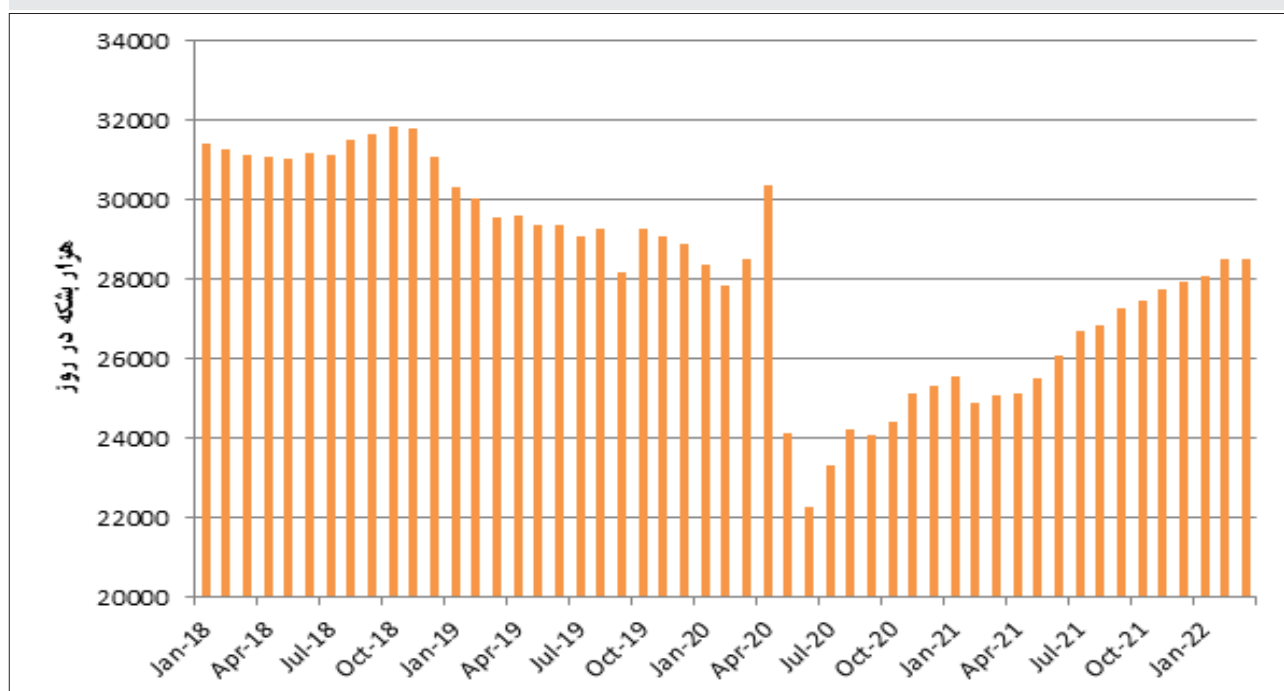
۳. ادامه بحران اوکراین و وضع تحریمات گسترده علیه روسیه؛ بر اساس گزارش منتشر شده توسط نیورک تایمز اتحادیه اروپا در حال بررسی ممنوعیت واردات تدریجی نفت روسیه است؛
 ۴. ناتوانی برخی تولیدکنندگان اوپک پلاس در تولید به مقدار سهمیه تعیین شده؛ در ماه گذشته پایبندی به ۱۴۸ درصد رسید که بالاترین پایبندی از ابتدای توافق است و اعضای اوپک اوپک پلاس در مجموع ۸۸۵ هزار بشکه در روز کمتر از سهمیه خود تولید کرده‌اند؛

در هفته منتهی به ۱۵ آوریل ۲۰۲۲ عوامل مختلفی در نوسانات قیمت نفت موثر بود که در ذیل به مهمترین آنها به تفکیک عوامل تضعیف‌کننده و تقویت‌کننده اشاره می‌شود.

عوامل در هفته منتهی به ۱۵ آوریل تقویت‌کننده:

۱. ادامه سیاست اوپک پلاس مبنی بر عدم تغییر در برنامه افزایش تولید؛ در بیست و هفتمین جلسه وزیران نفت اوپک پلاس که در ۳۱ مارس ۲۰۲۲ برگزار شد، توافق شد که افزایش تولید ماهانه برای ماه می ۴۳۲ هزار بشکه در روز باشد. البته تولید مینا برای سهمیه تولید برای برخی کشورها تغییر کرد. جلسه بعدی اوپک در ۵ می برگزار می‌شود؛
۲. کاهش تولید و صادرات نفت روسیه؛ آژانس بین‌المللی انرژی

نمودار ۲. روند تولید نفت خام اوپک، ژانویه ۲۰۱۸ تا مارس ۲۰۲۲



۵. کاهش نگرانی نسبت به تاثیرگذاری ویروس کرونا بر تقاضای نفت؛ برخی از محدودیت‌های وضع شده در چین به خصوص در شهر شانگهای برداشته شد؛
۶. کاهش ظرفیت مازاد تولید همزمان با افزایش ریسک‌های ژئوپلیتیک در بازار نفت؛
۷. اداره اطلاعات انرژی آمریکا اعلام کرد در هفته منتهی به هشتم آوریل ۲۰۲۲ ذخیره‌های بنزین در آمریکا با ۳/۷ میلیون بشکه کاهش به ۲۳۳/۱ میلیون بشکه رسید و ذخایر فرآورده‌های میان تقطیر نیز با ۲/۹ میلیون بشکه کاهش به ۱۱۱/۴ میلیون بشکه رسید؛
۸. محمد بارکیندو، دبیرکل اوپک به نمایندگان اتحادیه اروپا هشدار داد که اگر اتحادیه اروپا تصمیم بگیرد واردات نفت روسیه را تحریم کند، اوپک قادر به جبران نفت روسیه نخواهد بود؛
۹. در هفت روز منتهی به ۱۲ آوریل خالص وضعیت خرید بورس بازان در بازار نایمکس با ۱۷۲۲ قرارداد افزایش به ۲۰۷۳۱۷ قرارداد رسید.

۵. کاهش نگرانی نسبت به تاثیرگذاری ویروس کرونا بر تقاضای نفت؛ برخی از محدودیت‌های وضع شده در چین به خصوص در شهر شانگهای برداشته شد؛
۶. کاهش ظرفیت مازاد تولید همزمان با افزایش ریسک‌های ژئوپلیتیک در بازار نفت؛
۷. اداره اطلاعات انرژی آمریکا اعلام کرد در هفته منتهی به هشتم آوریل ۲۰۲۲ ذخیره‌های بنزین در آمریکا با ۳/۷ میلیون بشکه کاهش به ۲۳۳/۱ میلیون بشکه رسید و ذخایر فرآورده‌های میان تقطیر نیز با ۲/۹ میلیون بشکه کاهش به

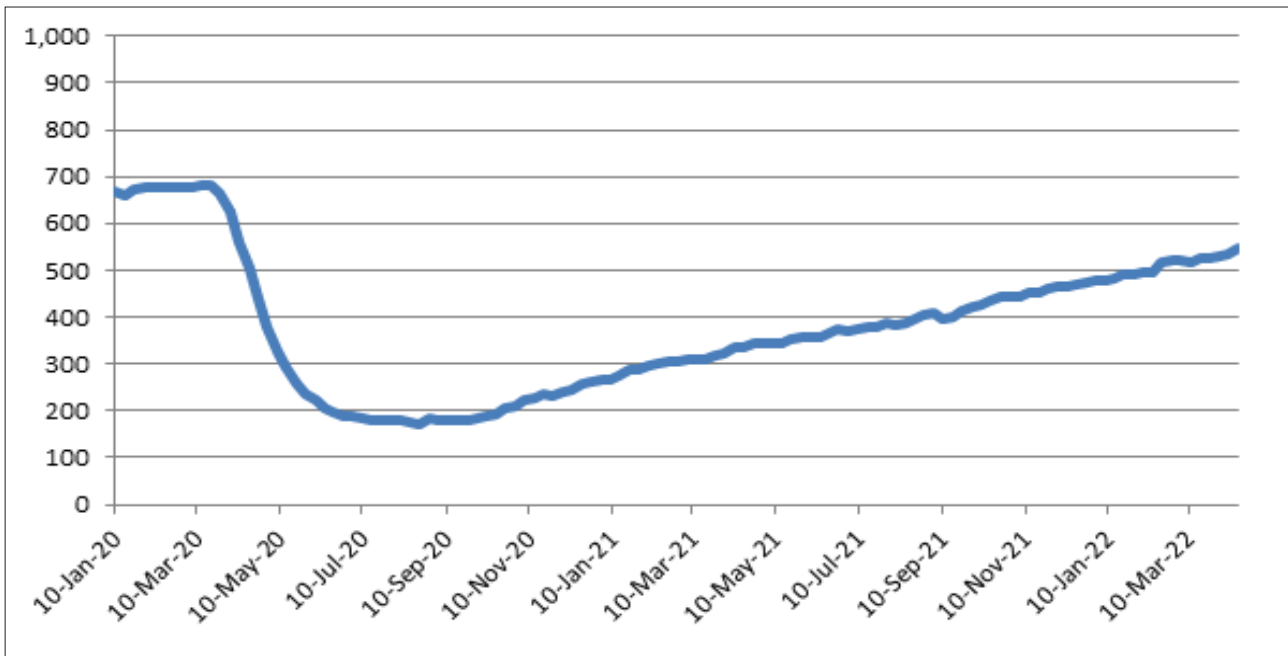
تضعیف کننده:

۱. برداشت ۲۴۰ میلیون بشکه از ذخایر استراتژیک توسط آمریکا و کشورهای عضو آژانس بین‌المللی انرژی در طی شش ماه آینده، معادل ۱/۳ میلیون بشکه در روز؛
۲. پیش‌بینی کاهش رشد اقتصادی و کاهش رشد تقاضا برای نفت در سال ۲۰۲۲ توسط اکثر موسسات پیش‌بینی کننده؛
۳. مذاکرات بین روسیه و اوکراین و احتمال توافق بین دو کشور؛
۴. انجمن نفت آمریکا (API) اعلام کرد که در هفته منتهی به ۸ آوریل ذخیره‌سازیهای نفت خام این کشور ۷/۷۵۷ میلیون بشکه افزایش یافته است. در حالیکه پیش‌بینی می‌شد ۱/۳۶۷ هزار

بشکه افزایش یابد. علاوه بر این اداره اطلاعات انرژی آمریکا نیز اعلام کرد که در هفته منتهی به ۸ آوریل ۲۰۲۲ ذخیره‌سازیهای نفت خام آمریکا با ۹/۳۸۲ میلیون بشکه افزایش به ۴۲۱/۷۵۳ میلیون بشکه رسید. در همین مقطع زمانی ذخیره‌سازیهای نفت خام در منطقه کوشینگ آمریکا با ۰/۴۵۰ میلیون بشکه افزایش به ۲۶/۳۳۷ میلیون بشکه رسید؛

۵. در هفته منتهی به ۱۵ آوریل ۲۰۲۲ تعداد دکل‌های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۲ دکل افزایش نسبت به هفته قبل به ۵۴۸ دکل رسید؛

نمودار ۳. روند هفتگی تعداد دکل‌های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا



برخی نگرانیها در این مورد وجود دارد، چرا که هنوز در شهر شانگهای چین برخی محدودیت‌های کرونایی وجود دارد؛

۱۰. آژانس بین‌المللی انرژی در جدیدترین گزارش خود ۲۶۰ هزار بشکه در روز در رشد تقاضای جهانی برای نفت تجدید نظر نزولی کرد و آن را ۱/۹ میلیون بشکه در روز اعلام کرد. ضمناً این نهاد اعلام کرد که کمبود عرضه جهانی میتواند با افزایش تولید اعضای اوپک پلاس خاورمیانه، آمریکا و سایر تولیدکنندگان جهانی جبران شود؛

۱۱. سازمان اوپک در جدیدترین گزارش خود ۴۸۰ هزار بشکه در روز در رشد تقاضای جهانی تجدید نظر نزولی کرد و آن را ۳/۶۷ میلیون بشکه در روز اعلام کرد.

۶. تقویت ارزش دلار، شاخص ارزش دلار در هفته منتهی به هشتم آوریل ۹۹/۵۱ بود که در هفته منتهی به ۱۵ آوریل به ۱۰۰/۱۱ رسید؛
۷. ادامه مذاکرات هسته‌ای ایران و گروه ۴+۱؛
۸. روند افزایشی تولید نفت خام آمریکا؛ بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۸ آوریل تولید نفت خام آمریکا ۱۱/۸ میلیون بشکه در روز بود که اگرچه نسبت به هفته قبل تغییری نداشت، اما نسبت به دو هفته ماقبل حدود ۲۰۰ هزار بشکه در روز بالاتر بود؛
۹. اگرچه نگرانی نسبت شیوع موج‌های جدید ویروس کرونا به خصوص نوع جهش یافته آن موسوم به امیکرون و تاثیرگذاری آن بر روند در حال رشد تقاضای نفت کاهش یافته، اما هنوز

اثر مناقشه روسیه و اوکراین بر اقتصاد و بازارهای مختلف

مریم شهلائی

۱- مقدمه

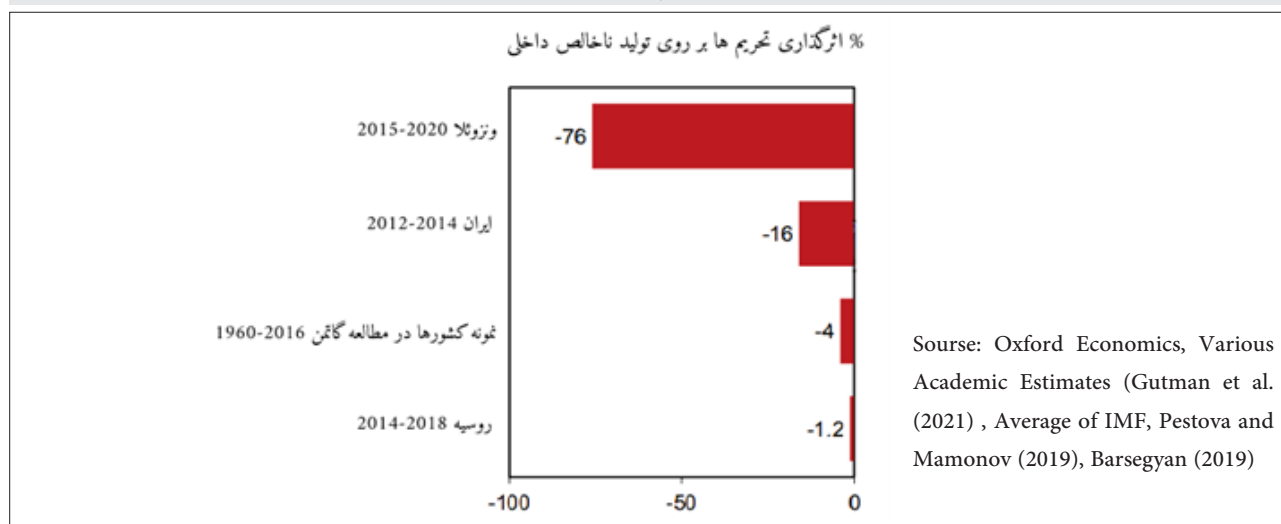
جدا از پیامدهای انسانی که جنگ در یک منطقه دارد، بررسی اثرات اقتصادی و مالی آن حائز اهمیت است. اثرات این جنگ تنها در حوزه انرژی نخواهد بود و بدون شک بر روی بازارهایی همچون مواد غذایی، فلزات و کود شیمیایی نیز تاثیر خواهد گذاشت. پیامدهای اقتصادی جنگ برای دو کشور درگیر بسیار چشمگیر خواهد بود، اما برای هر منطقه از جهان متفاوت پیش بینی می‌شود. در اروپا خصوصاً کشورهایی همچون لهستان و ترکیه که وابستگی بالایی به انرژی روسیه دارند، در مقایسه با کشوری همچون آمریکا آسیب‌پذیرتر هستند. در این میان حتی پیش‌بینی می‌شود برخی کشورها خصوصاً صادرکنندگان بزرگ انرژی در خاورمیانه به این جنگ به عنوان فرصت نگاه کنند. شدت اثر این جنگ بر روی اقتصاد و بازارهای مختلف بستگی به مدت زمان جنگ دارد و مرور زمان مشخص خواهد کرد که آیا تحولات اخیر که در بازارها رخ داده است تنها یک شوک موقتی یا چیزی فراتر از آن است. در ادامه به بررسی پیامدهای این جنگ بر روی اقتصاد جهان و بازارهای مختلف خواهیم پرداخت.

۲- ارزیابی گزارش: نکات محوری

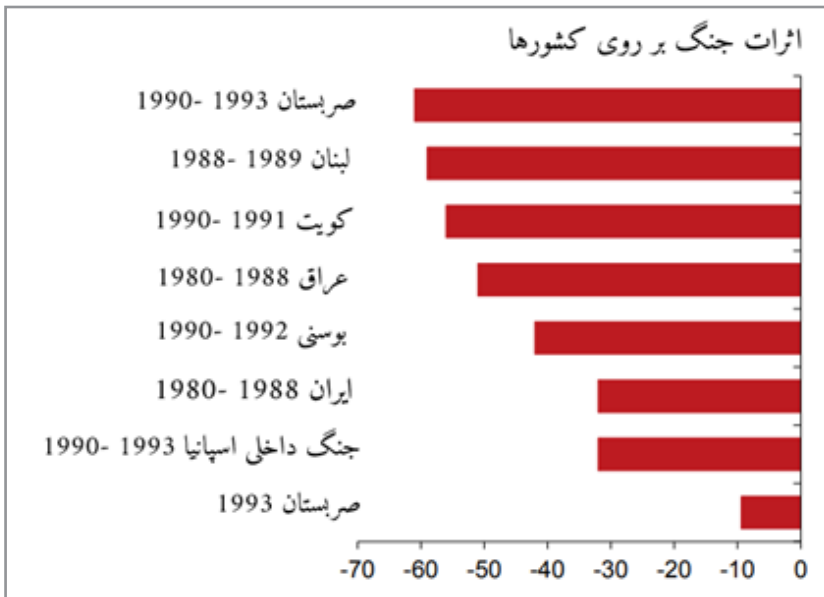
درگیری بین اوکراین و روسیه از طریق چهار کانال اقتصادی بر روی اقتصاد جهان اثر خواهد گذاشت:
 (۱) اثر مستقیم بر روی تولید ناخالص داخلی در این منطقه

(۲) کاهش صادرات از سایر نقاط جهان به منطقه
 (۳) کاهش عرضه کالا توسط روسیه و اوکراین به سایر نقاط جهان
 (۴) در نهایت، شرایط مالی سخت‌تر
 این مناقشات بدون شک دارایی‌های داخلی روسیه را به شدت تحت تاثیر قرار خواهد داد. از ابتدای سال ۲۰۲۲ شاهد کاهش ۴۰ تا ۵۰ درصدی ارزش روبل بوده‌ایم. بانک مرکزی روسیه نرخ‌ها را از حدود ۹ درصد به ۲۰ درصد افزایش داد تا بتواند کاهش ارزش پول را مهار و سرمایه بالفعل را کنترل کند. این امر به همراه کاهش شدید صادرات (به ویژه کالاهای غیر انرژی که ۵۰ درصد کل تولید داخلی است)، احتمالاً تأثیر زیادی بر تولید ناخالص داخلی روسیه خواهد داشت. با وجود اینکه روسیه مقدار قابل توجهی ذخایر ارز خارجی دارد، اما به دلیل اعمال تحریم‌های جدید و غیرقابل دسترس شدن آن‌ها قادر به حمایت از دارایی‌های داخلی خود نیست. مطالعات انجام شده بر روی کشور روسیه در سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ نشان می‌دهد که تحریم‌های دوره قبلی روسیه، تولید ناخالص داخلی را حدود ۱/۲ درصد کاهش داده است. البته به نظر می‌رسد این بار به دلیل تحریم‌های حادث‌تر این کاهش بیشتر باشد. گاتمن و همکاران در یک مطالعه بین‌المللی اثر تحریم‌ها بر تولید ناخالص داخلی را حدود ۴ درصد تخمین زده‌اند. این در حالی است که هزینه‌های تحریم برای ایران و ونزوئلا در سال‌های اخیر بسیار زیاد بوده است (نمودار ۱).

نمودار ۱. اثرات تخمینی تحریم‌ها بر روی تولید ناخالص داخلی



نمودار ۲. اثرات جنگ بر روی تولید ناخالص داخلی کشورهای جنگ زده



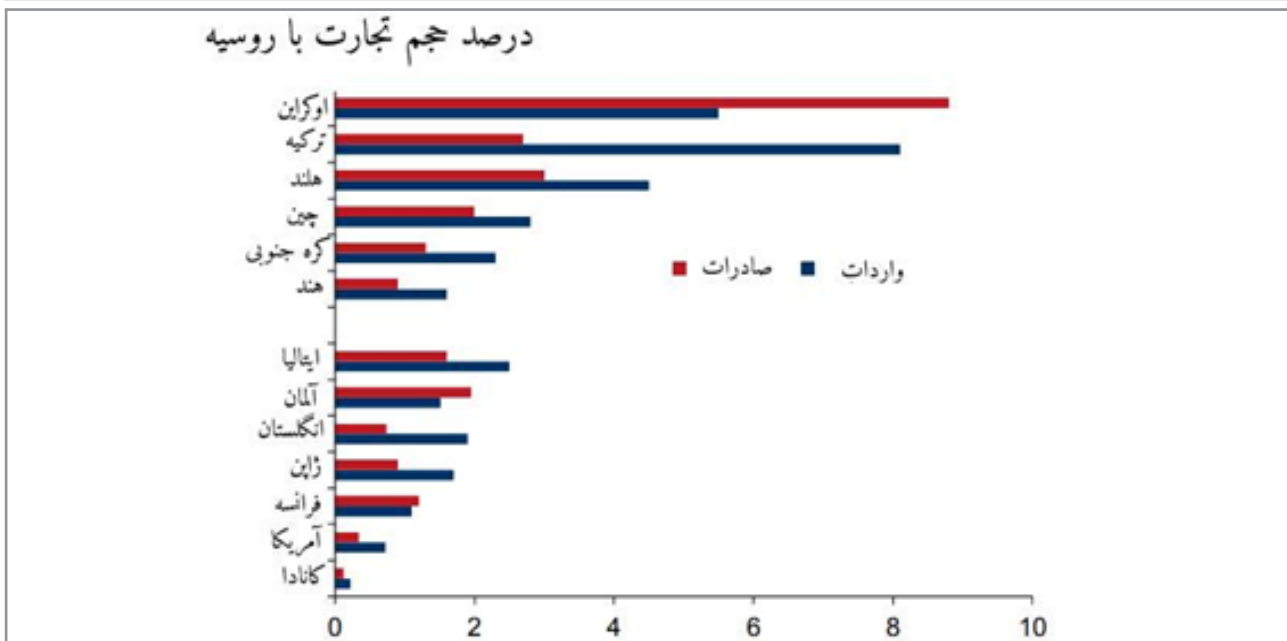
اثر جنگ بر روی تولید ناخالص داخلی اوکراین احتمالاً شدیدتر خواهد بود و درصد کاهش دو رقمی در تولید ناخالص داخلی اوکراین کاملاً امکان پذیر به نظر می‌رسد. شواهد به دست آمده از اقتصادهای ویران شده از جنگ‌های قبلی (شامل آسیب‌های عظیم زیرساختی) نشان می‌دهد که کاهش تولید ناخالص داخلی ۵۰ تا ۶۰ درصد امکان پذیر است. بیشتر این درگیری‌ها سال‌ها به طول انجامیده است. با این حال حتی یک درگیری کوتاه‌مدت‌تر مانند جنگ صربستان در سال ۱۹۹۹ منجر به کاهش ۹ درصدی تولید ناخالص داخلی در آنجا شد. (نمودار ۲)

Source: Oxford Economics/ Maddison Database

این مقدار ۱ تا ۲ درصد و برای چین حدود ۲/۵٪ است (نمودار ۳). برای لهستان، ترکیه و البته اوکراین تجارت با روسیه از حجم بزرگتری برخوردار است. با این حال حتی سهم اوکراین از تجارت با روسیه تنها حدود ۷ درصد از کل است. بنابراین به دلیل تجارت کم با روسیه و اوکراین، که حدود ۲ درصد از تجارت جهانی است، اثر بر روی اقتصاد جهان از طریق کانال دوم، یعنی کاهش صادرات به منطقه، احتمالاً بسیار کوچک خواهد بود.

در رابطه با اثر مستقیم کاهش در تولید ناخالص داخلی این دو کشور بر روی اقتصاد جهان، با توجه به وزن نسبتاً محدود دو کشور در تولید ناخالص جهانی، تاثیر بر رشد جهانی از طریق این کانال انتظار می‌رود آن چنان بزرگ نباشد. از طرفی بیشتر اقتصادهای بزرگ در معرض تجارت کمی با روسیه هستند: برای ایالات متحده، تجارت با روسیه تنها حدود ۰/۵٪ از کل تجارت جهانی است. برای کشورهای عمده اروپایی

نمودار ۳. حجم تجارت با روسیه در بین کشورها



Source: Oxford Economics/ Haver Analytics

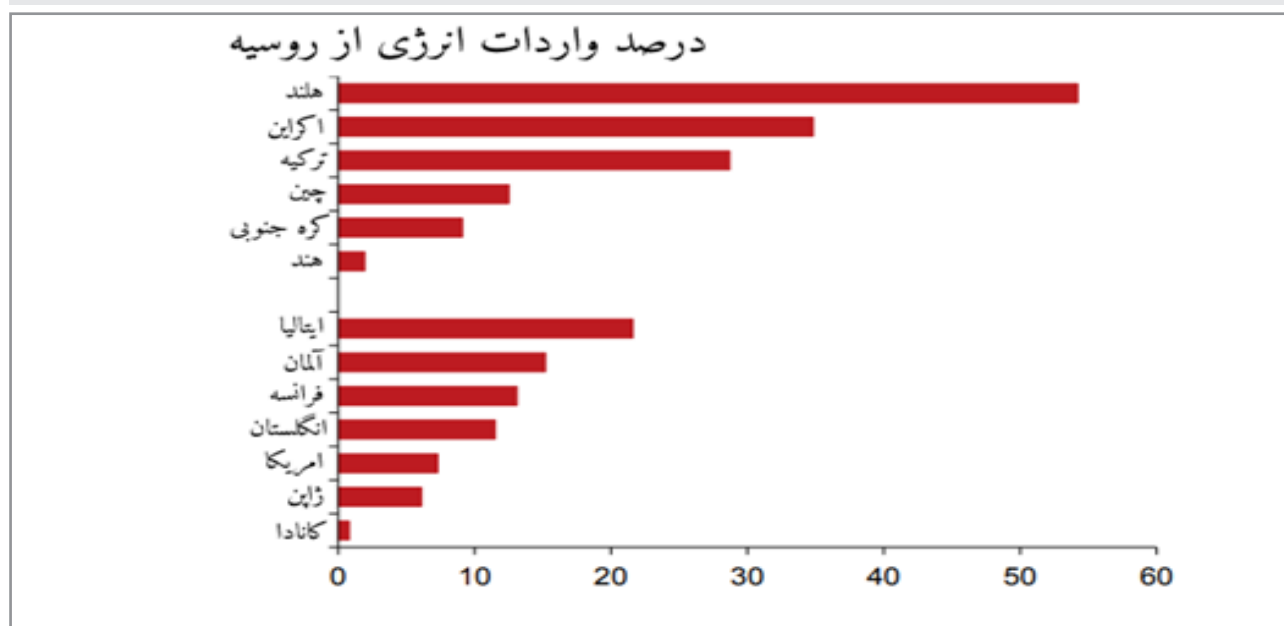
است. «شدت» نفت - تعداد بشکه‌های نفت مصرف شده به ازای هر دلار واقعی تولید ناخالص داخلی - نصف آن چیزی است که در دهه ۱۹۷۰ بود.

با این حال برای برخی از اقتصادها میزان واردات انرژی روسیه قابل توجه است. این بحران انرژی در اروپا که به روسیه به شدت متکی است، حادثه است. حجم صادرات انرژی روسیه در بخش‌هایی از اروپای شرقی بسیار زیاد است. این رقم برای آلمان، ایتالیا و ترکیه در محدوده ۱۵ تا ۳۰ درصد است (نمودار ۴). حدود ۲۰ درصد عرضه گاز اروپا از روسیه تامین می‌شود. این رقم در کشوری مانند آلمان حدود ۶۰ درصد است. در ایالات متحده، وضعیت بسیار متفاوت است. قیمت گاز آمریکا تا حد زیادی از قیمت‌های اروپایی جدا شده و در روزهای اخیر افزایش نیافته است. ایالات متحده به عنوان یک تولیدکننده بزرگ نفت می‌تواند از افزایش قیمت شدیدتر نفت در سطح جهانی تا حدی جلوگیری کند.

بیشترین اثرگذاری بر روی اقتصاد جهان از طریق کانال سوم و چهارم، یعنی بازارهای کالا و شرایط مالی است. روسیه به عنوان بازیگر اصلی در بازار کالاها نقش بازی می‌کند.

با تشدید جنگ بین روسیه و اوکراین، بازارهای کالا در سطح جهانی بیشترین تحول را از زمان تحریم نفتی ایالات متحده در سال ۱۹۷۳ تجربه کرد. جدا از اینکه این بحران یک شوک اروپا محور است، دلیل تفاوت این بحران با تحریم نفتی سال ۱۹۷۳ این است که تنها یک شوک از سمت عرضه نفت نیست و به یک کالا محدود نمی‌شود. بلکه تک تک کالاها از جمله: غلات، نفت، گاز، فلزات، پالادیوم، تیتانیوم و نئون را در بر می‌گیرد. تفاوت دیگر این شوک با شوک نفتی ۱۹۷۰ این است که روسیه با اینکه یک تولیدکننده بزرگ نفتی است، اما تنها حدود ۱۱ درصد از عرضه جهانی را تولید می‌کند، در حالی که تولیدکنندگان خلیج فارس یک سوم نفت جهان را در دهه ۱۹۷۰ استخراج می‌کردند. علاوه بر این، اقتصاد جهان بسیار کمتر از گذشته به نفت وابسته

نمودار ۴. وابستگی به واردات انرژی روسیه در میان کشورها



Source: Oxford Economics/ Comtrade

پاسخ معناداری می‌دهد. میانگین وزنی قیمت دارایی‌ها به عنوان شرایط مالی برای هر کشور تعریف می‌شود، که یکی از شاخص‌های پیش‌بینی رشد در آینده است. پایدار بودن یا حتی تقویت بالقوه شرایط مالی می‌تواند تأثیرات قابل توجهی بر روی رشد جهانی داشته باشد. افت شدید قیمت دارایی‌های ریسکی، سهام و اعتبارات شرکت‌ها منجر به انقباض اقتصاد شده است.

نگرانی عمده در ماه‌های اخیر به ویژه اروپا مسئله تورم است. در مقایسه با کشورهای همچون آمریکا و چین، گاز سهم قابل توجهی از سبد مخارج مصرف‌کننده را در اروپا به خود تخصیص می‌دهد.

علاوه بر آن هر دو کشور روسیه و اوکراین بازیگران اصلی در بازار کالاهایی مانند گندم، کودها، برخی فلزات و ذرت هستند. به عنوان مثال، بورس فلزات لندن (LME) معاملات نیکل را در تاریخ سه شنبه ۸ مارس پس از دوبرابر شدن قیمت‌ها که به رکورد ۱۰ هزار دلار در هر تن رسید متوقف کرد. این اقدام به دلیل تشدید رقابت برای پوشش موقعیت‌های فروش معامله‌گران بود، چراکه پس از تحریم‌های غرب عرضه از سوی تولیدکننده بزرگ روسیه محدود شد. بدون شک به دنبال این جنگ زنجیره تامین جهانی تغییر خواهد کرد. در نهایت کانال چهارم شرایط مالی است که به رویدادهای ژئوپلیتیکی



در چشم‌انداز میان‌مدت‌تر، با توجه به نظرات کشورهای اروپا به ویژه دولت آلمان در مورد افزایش هزینه‌های دفاعی و فوریت‌های اتحادیه اروپا به لزوم افزایش سرمایه‌گذاری در انتقال و امنیت انرژی، این امر به افزایش کسری بودجه در اروپا منجر می‌شود.

بررسی اثر این مناقشه بر روی بازار سهام از اهمیت بالایی برخوردار است. در اواخر سال گذشته اکثر بازارهای سهام در سراسر جهان اصلاح قیمت را تجربه کردند که این امر ناشی از نگرانی در مورد تورم و نرخ‌های بهره بالاتر بوده است. افزایش در تورم و اثر بالقوه‌ای که این اتفاقات بر روی کاهش رشد اقتصادی دارد، عملکرد ضعیف‌تری را برای سهام به دنبال خواهد داشت. نگرانی در مورد تورم بالاتر، به طور بالقوه سیاست‌های پولی را شدیدتر خواهد کرد. این در حالی است که از طرفی انتظار کاهش رشد اقتصادی وجود دارد و سیاست‌گذاری‌های پولی در جهت کنترل تورم این کاهش را تشدید خواهد کرد. تمامی این احتمالات و رخدادها عدم اطمینان بیشتری را در بازار به دنبال خواهد داشت که در واقع همان چیزی است که بیشترین تأثیر منفی را بر روی سهام دارد. با این حال، از آنجایی که پیش از این اتفاق، بازار سهام در حال سقوط بوده و اصلاح قیمت رخ داده است، به ویژه از آنجایی که بازارهای اروپایی در ابتدا خیلی گران نبودند، نمی‌توان انتظار داشت که این اخبار بد در قیمت‌ها انعکاس شدیدی یابد.

بازارهای مالی ایالات متحده نیز تاکنون آشفتگی به نظر نمی‌رسند: شاخص S&P ۵۰۰ تمام زبان‌های اولیه خود را جبران کرده و افزایش اولیه در اوراق قرضه نیز معکوس شده است. معاملات آتی صندوق‌های فدرال رزرو تنها اندکی افزایش یافته است. بر اساس گزارش مجله اقتصادی آکسفورد، تولید ناخالص داخلی ایالات متحده در سال ۲۰۲۳ در مقایسه با قبل از حمله روسیه به اوکراین تنها ۲/۲ درصد کمتر است. بر اساس این مجله اقتصادی، اثر این درگیری بر چین نیز محدود است. در حالی که سهم روسیه از واردات چین در سال‌های اخیر افزایش یافته است، معاملات اقتصادی و مالی بین چین و روسیه بسیار شدید نیست (تنها ۲٪ از صادرات چین به روسیه تعلق دارد و این کشور کمتر از ۳٪ از واردات چین را تأمین می‌کند) برخی برآوردها حاکی از آن است که نهادهای روسی حدود ۱۰ میلیارد دلار به چین بدهکار هستند که برخی از آنها می‌توانند در خطر باشند. اما این مقدار تنها ۵٪ درصد از تولید ناخالص داخلی چین است. با این حال قیمت‌های بالاتر نفت می‌تواند رشد اقتصادی این کشور را تحت تأثیر قرار دهد، اما همچنان انتظار می‌رود که رشد ۵ درصدی برای چین در سال جاری رقم بخورد.

برای سایر اقتصادهای نوظهور، پیامدهای جنگ بسیار متنوع خواهد بود. برای صادرکنندگان بزرگ انرژی مانند قطر و عربستان سعودی، با احتمال افزایش در درآمدهای صادراتی، بدهی حاکمیتی کاهش می‌یابد. سایر تولیدکنندگان بزرگ کالا مانند برزیل و آفریقای جنوبی نیز بعد از درگیری روسیه و اوکراین عملکرد نسبتاً خوبی داشته‌اند.

برخی پیش‌بینی می‌کنند قیمت گاز در اروپا در مقایسه با قبل از انتشار اخبار مرتبط با مسدود شدن نورد استریم ۲، حدود ۱۲۰ درصد افزایش یابد. آنها تورم متوسط ۵/۴ درصد را برای اروپا پیش‌بینی می‌کنند که افزایش نیم درصدی در تورم را نشان می‌دهد.

افزایش شدید قیمت گاز در سراسر اروپا عامل کلیدی موثر بر تغییرات تولید ناخالص این قاره می‌تواند باشد. ما انتظار داریم تولید ناخالص داخلی در منطقه اروپا و بریتانیا تا سال ۲۰۲۳ حدود ۰/۵ درصد کاهش یابد.

در سایر کشورهایی که نسبت به اروپا کمتر در معرض واردات گاز هستند، بیشتر اثرات تورمی از طریق بازارهای نفت رخ می‌دهد. کارشناسان بر اساس افزایش حدودی ۲۵ درصدی در قیمت نفت پیش‌بینی می‌کنند که تورم جهانی حدود ۳۰ واحد پایه افزایش یابد. اثرات این افزایش قیمت بر روی بازارهای نوظهور که نفت بخش بزرگ‌تری از سبد مصرفی آن‌ها است، اهمیت بیشتری دارد. وجود تمام این‌ها علاوه بر ریسک تورم بالاتر، یک ضربه بالقوه به رشد اقتصادی به ویژه برای اروپا خواهد بود.

بانک‌های مرکزی که به منظور کنترل نرخ تورم یک سیاست پولی سخت‌گیرانه را دنبال می‌کردند اکنون با یک شوک غافلگیرانه مواجه‌اند که آن‌ها را از هدف خود دور کرده است. در طرف دیگر طیف سیاست‌گذاری که به دنبال رشد اقتصادی هستند نیز با رشد کمتری مواجه خواهند بود.

از این‌رو تغییرات در نرخ‌های بهره در جهات متفاوتی مشاهده می‌شود. به عنوان مثال، نرخ‌های بهره در اروپا و ایالات متحده، با توجه به نگرانی‌ها در مورد رشد اقتصادی، در حال کاهش هستند. در حالی که بانک مرکزی روسیه با هدف محدود کردن تورم، نرخ بهره را به طرز چشمگیری افزایش داده است. اما مجموع این تغییرات بعد از حمله روسیه منجر به کاهش خالصی حدود ۵۰ واحد پایه (BPS) در نرخ بهره جهانی شده که رقم قابل توجهی است. بدون شک این اثرات در داخل منطقه بزرگتر است. خارج از منطقه و بدون در نظر گرفتن روسیه این رقم چیزی حدود ۲۵ واحد پایه است. البته از آنجا که این ارقام و شرایط هر لحظه تغییر خواهد کرد، شرایط مالی را نمی‌توان پایدار در نظر گرفت و پیش‌بینی رشد اقتصادی به راحتی میسر نخواهد بود.

علاوه بر تغییر در سیاست‌گذاری‌های بانک مرکزی، تغییراتی در سیاست‌های مالی کشورها مشاهده می‌شود. به عنوان مثال آلمان در سال جاری افزایش قابل توجهی در هزینه‌های نظامی خود اعلام کرده است که انتظار می‌رود رقم آن حدود ۰/۷ درصد تولید ناخالص داخلی باشد.

سیاست‌های مالی انبساطی تنها به هزینه‌های نظامی ختم نمی‌شود. دولت آلمان به منظور استقلال در بخش انرژی طرح‌هایی را در ساخت پایانه‌های LNG اعلام کرده است. علاوه بر آن حمایت از پناهندگان اوکراینی می‌تواند یک سیاست مالی اثرگذار برای منطقه اروپا باشد.

در عین حال، بدهی‌ها در اقتصادهایی که در معرض قیمت‌های بالاتر نفت هستند یا موقعیت‌های خارجی ضعیفی دارند و یا از نظر ژئوپلیتیکی در معرض خطر هستند، مانند ترکیه، سریلانکا و لهستان، افزایش یافته است.

البته فقط بازارهای انرژی نیست که تحت تاثیر مناقشات اخیر قرار گرفته است. روسیه و اوکراین با هم تولیدکنندگان بسیار بزرگی از غلات غذایی هستند و قیمت مواد غذایی نیز در این بین افزایش یافته است. این افزایش قیمت مواد غذایی بخشی مهمی از تورم در بازارهای نوظهور بوده که پیامدها و اثرات جانبی زیادی داشته است.

با این حال تمام این اثرات جانبی منفی نخواهد بود. یک کشور یا یک بازار نوظهور مانند کلمبیا که صادرکننده بزرگ نفتی است و از صحنه درگیری‌ها دور است در واقع همبستگی معکوس خوبی با آنچه در حال وقوع است دارد.

۳- نقطه نظر کارشناسی مؤسسه

درگیری میان اوکراین و روسیه، به همراه تشدید تحریم‌ها علیه روسیه همچنان محرک غالب بازارها است. مصرف کل نفت در سطح جهان حدود ۹۷ میلیون بشکه در روز (b/d) است. روس‌ها حدود ۱۱ میلیون بشکه در روز نفت تولید و حدود ۸ میلیون بشکه از آن را صادر می‌کنند. حدود ۸۰ درصد از حجم صادرات روسیه به اروپا ارسال می‌شود که این رقم ۴۰ درصد واردات نفت اروپا است. تلاش اروپا برای جایگزین کردن واردات نفت از روسیه مستلزم جایگزین کردن تقریباً ۶ میلیون بشکه نفت از این کشور است. این کار نیازمند اقداماتی فراتر از مذاکره با عربستان سعودی یا امارات متحده عربی و درخواست از آن‌ها برای افزایش حجم نفت است. این در حالی است که صنعت نفت این دو کشور خصوصاً عربستان سعودی در روزهای اخیر به دلیل جنگ با یمن با مشکلات متعددی مواجه شده است.

همزمان با تقاضای شدید پالایشگاه‌ها، ذخایر نفت خام و سوخت آمریکا در هفته‌های اخیر شاهد کاهش بود. میزان ذخیره سازی در مراکز کلیدی به پایین‌ترین حد خود در چند سال اخیر رسیده است. آمریکا نیز اعلام کرده است که از ذخایر استراتژیک خود به منظور تامین این کالا استفاده خواهد کرد. اداره اطلاعات انرژی آمریکا اظهار داشت که ذخایر نفت خام در هفته منتهی به ۲۵ فوریه ۲/۶ میلیون بشکه کاهش یافت و به ۴/۱۳ میلیون بشکه رسید. تحلیلگران انتظار افزایش ۲/۷ میلیون بشکه‌ای را پیش بینی کرده بودند. در این راستا مرکز ذخیره سازی کوشینگ اوکلاهما شاهد کاهش ۹۷۲ هزار بشکه‌ای ذخایر خود بود و به ۲۲/۸ میلیون بشکه رسید که پایین‌ترین سطح از سپتامبر ۲۰۱۸ است. افزایش شدید قیمت نفت و تحریم‌های صورت گرفته بر روی تجارت این محصول سبب شده است دیگر خریداران نیز از ذخایر موجود خود استفاده کنند.

علاوه بر آن برای کشوری همچون آمریکا افزایش قیمت سوخت

می‌تواند تبعات سیاسی داشته باشد. در حال حاضر، مصرف‌کنندگان آمریکایی به طور متوسط حدود ۲/۷ دلار نسبت به سال گذشته افزایش می‌پردازند. این نسبت حدود ۲/۷ دلار نسبت به سال گذشته افزایش یافته است که انتظار می‌رود این روند صعودی همچنان ادامه یابد. قیمت بنزین در ایالات متحده می‌تواند پیامدهای سیاسی مهمی را در داخل این کشور برای دولت بایدن داشته باشد، زیرا ایالات متحده برای انتخابات میان دوره‌ای مهمی در اواخر سال جاری آماده می‌شود.

انتقال گاز از طریق خطوط لوله از روسیه به اروپا صورت می‌گیرد نه از طریق کشتی، بنابراین اختلالی که در بخش نفت ایجاد می‌شود متفاوت از اختلال در بخش گاز است. در بازار گاز هنوز شاهد اختلال زیادی نبوده‌ایم و انتظار می‌رود در آینده تحولات در این بخش بیشتر شود. افزایش قیمت گاز تا حد بسیاری ناشی از نااطمینانی و ترس از کمبود عرضه بوده است. بدون تردید تحریم نورد استریم و احتمال قطع عرضه گاز از سمت روسیه این بازار را با اختلالات بیشتری مواجه خواهد کرد.

بازار غلات احتمالاً تحت فشارترین بازار در حال حاضر است، این خطر نه فقط برای تجارت در این بازار، بلکه تولید را نیز در بر می‌گیرد. با وجود جنگ در اوکراین و روسیه آیا امکان کاشت محصولات کشاورزی وجود خواهد داشت. غذا در واقع می‌تواند مسئله‌ای بزرگتر از انرژی باشد. قبل از جنگ، روسیه و اوکراین مجموعاً بیش از یک چهارم صادرات گندم جهان را به خود اختصاص می‌دادند. اکنون روسیه تحریم شده و اوکراین یک منطقه جنگی است. جای تعجب نیست که قیمت گندم از کمتر از ۸ دلار در هر بوشل به حدود ۱۳ دلار در حال حاضر افزایش یافته است.

در مناطق ثروتمندی مانند آمریکای شمالی و اروپا، این افزایش قیمت در اکثر موارد قابل تحمل خواهد بود، زیرا مصرف‌کنندگان کشورهای پیشرفته درصد نسبتاً کمی از درآمد خود را صرف غذا می‌کنند. برای کشورهای فقیرتر، که غذا بخش بزرگی از بودجه خانواده را تشکیل می‌دهد، شوک بسیار شدیدتر خواهد بود.

منابع و مأخذ:

- Gas Prices In Europe Skyrocket Again As Supply Risks Grow, Oil Price Magazine, 07 March 2022.
- Global economic effects of Russia's war on Ukraine, Oxford Economics, 1 March
- Russia's Invasion Of Ukraine Is A Catastrophe For Its Oil Industry, Oil Price Magazine, 21 March 2022.
- The Invasion of Ukraine is Accelerating the Supercycle in Commodities Goldman Sachs, 17 March.
- What the Russia-Ukraine Conflict Means for the Global Economy and Markets, Goldman Sachs, 22 February.

محیط زیست و فناوری

برنامه‌ی کاهش انتشار کانادا تا سال ۲۰۳۰

اعظم محمدباقری، پیمان نیلچی پور

۱- مقدمه

کانادا همچنین متعهد شده است که یارانه‌های ناکارآمد سوخت‌های فسیلی را حذف و برنامه‌ای برای کنار گذاشتن تدریجی تأمین مالی عمومی بخش سوخت‌های فسیلی از جمله از طریق بنگاه‌های سلطنتی فدرال کانادا تهیه نماید.

دولت کانادا در ۲۹ مارس ۲۰۲۲ اولین مجموعه از برنامه‌های کاهش انتشار خود را با عنوان «برنامه‌ی کاهش انتشار سال ۲۰۳۰ - گام‌های بعدی کانادا به سوی هوای پاک و اقتصاد قدرتمند» (ERP)^۱ منتشر کرد. این برنامه بر مبنای قانون مسئولیت این کشور در قبال انتشار خالص صفر تهیه شده است که هدف کاهش انتشار کانادا تا سال ۲۰۳۰ را به میزان ۴۰ تا ۴۵ درصد کمتر از سطوح سال ۲۰۰۵ در نظر گرفته و مسیر دستیابی به انتشار خالص صفر این کشور تا سال ۲۰۵۰ را تعیین می‌کند.^۲ این برنامه رویکردی سطح بالا را در بخش‌های مختلف برای نیل به اهداف آب و هوایی این کشور تعیین می‌کند و به منظور تحقق آن، مبلغ ۹٫۱ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری جدید در بخش‌های مختلف، از جمله نفت و گاز، ساختمان، برق، صنایع سنگین، حمل و نقل و همچنین راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت، کاهش ضایعات و کشاورزی تعیین شده است. در ادامه اقدامات مهم این بخش‌ها برای تحقق هدف کاهش انتشار برنامه ERP آمده است.

۳- فناوری پاک و نوآوری‌های آب و هوایی

کانادا به عنوان بخشی از تعهداتش در کنفرانس گلاسکو (COP۲۶) متعهد شد نوآوری و توسعه‌ی فناوری‌های پاک را تسریع کند؛ بر این اساس، برنامه‌ی ERP شامل راهبردی است که پنج حوزه‌ی مهم حمایت از نوآوری، سرمایه‌گذاری در توسعه، شفافیت قانونی و نظارتی، مشوق‌های مالیاتی و تدارکات را هدف قرار می‌دهد. دولت کانادا، همچنین متعهد شده است که تمديد کمک هزینه‌های فوری برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌ی انرژی‌های پاک و فناوری‌های کارآمد انرژی از جمله تولید هیدروژن از طریق الکترولیز آب و سوخت‌های تجدیدپذیر را نهایی کند. لازم به ذکر است که فناوری CCUS به طور خاصی در کل برنامه‌ی ERP مورد تأکید قرار گرفته و دولت قصد دارد در این برنامه، برای توسعه و بهره‌برداری از این فناوری و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای از صنایع سنگین، راهبردی جامع تهیه کند. این راهبرد شامل افزایش هماهنگی میان بخش‌های عمومی و خصوصی جهت تسهیل استقرار و بهره‌برداری از فناوری CCUS می‌شود.

۲- بخش نفت و گاز

بر مبنای برنامه‌ی ERP کشور کانادا و در راستای تحقق هدف تعیین‌شده کاهش انتشار تا سال ۲۰۳۰، میزان انتشار بخش نفت و گاز باید ۴۲ درصد کاهش یابد و برای نیل به این هدف، دولت برنامه‌ریزی کرده است بر مجموعه‌ای از روش‌ها اتکا کند. ضمن آنکه متعهد شده است که برای کاهش انتشار متان تا سال ۲۰۳۰ به میزان حداقل ۷۵ درصد کم‌تر از سال ۲۰۱۲، اقدامات تازه‌ای اتخاذ نماید که البته قوانین و مقررات مربوطه برای دستیابی به این هدف را در اوایل سال ۲۰۲۳ اعلام خواهد کرد.

۴- قیمت‌گذاری کربن

برنامه‌ی ERP قیمت‌گذاری کربن را به عنوان یک اصل در رویکرد کانادا برای اقدامات آب و هوایی مطرح می‌کند. تحت این رویکرد، دولت متعهد شده است شاخص قیمت کربن فدرال را سالانه ۱۵ دلار افزایش دهد و آن را تا سال ۲۰۳۰ به ۱۷۰ دلار به ازای هر تن کربن برساند. این تعهد، ایالت‌ها را به ارتقای سیستم قیمت‌گذاری خود مطابق با شاخص قیمت فدرال ملزم می‌سازد.

علاوه بر این، دولت برنامه‌ریزی کرده است که به زودی جزئیات اعتبار مالیاتی مربوط به سرمایه‌گذاری در فناوری جذب، استفاده و ذخیره‌سازی کربن (CCUS)^۳ در این بخش را منتشر نماید. دولت

1. Emissions Reduction Plan

۲. مرور دقیق تر این قانون و الزامات آن در لینک زیر در دسترس است:

<https://www.bennettjones.com/Blogs-Section/Federal-Government-introduces-Bill-C-12-to-Mandate-2050-Net-Zero-Emission-Requirements>

3. Carbon capture, Utilization and Storage

خودروها الزاماً بصورت سالانه افزایش یافته و تا سال ۲۰۳۵ به ۱۰ درصد برسد؛ بدین منظور نیاز است که تا سال ۲۰۲۶ حداقل ۲۰ درصد و تا سال ۲۰۳۰ حداقل ۶۰ درصد از فروش خودروهای با انتشار صفر کربن جایگزین خودروهای سبک شخصی قبلی شود.

- تعیین راهبردی یکپارچه برای کاهش انتشار از خودروهای سنگین و نیمه سنگین با هدف دستیابی به فروش ۳۵ درصدی خودروهای با انتشار صفر خالص کربن تا سال ۲۰۳۰

- تعیین مقررات الزام فروش ۱۰۰ درصدی خودروهای سنگین و نیمه سنگین با انتشار صفر خالص کربن تا سال ۲۰۴۰ و تعیین الزامات قانونی متنوع برای فروش خودروهای دارای مشخصات متفاوت تا سال ۲۰۳۰ بر اساس مطالعات امکان سنجی.

۷- جمع بندی

هر چند برنامه‌ی ERP شامل اهداف عالی و برنامه‌های اقدام برای کاهش انتشار کانادا تا سال ۲۰۳۰ و حرکت این کشور در مسیر انتشار خالص صفر تا ۲۰۵۰ است، اما جزئیات آن در خصوص نحوه‌ی دستیابی به این اهداف و چگونگی تشویق و انجام سرمایه‌گذاری‌های لازم هنوز مشخص نشده است. همچنین بسیاری از اهداف آن از جمله فروش خودروهای با انتشار صفر خالص کربن بدون در نظر گرفتن چالش‌هایی است که کانادا در حال حاضر با آن‌ها رو به رو است. چالش‌هایی نظیر تأخیر در زنجیره‌ی تأمین و انتظار بیش از یک سال برای خودروهای با انتشار صفر خالص کربن. اینکه چه تغییراتی در نتیجه‌ی این برنامه واقعاً ایجاد می‌شود، چه زمانی اثرات آن در ایالت‌ها مشاهده خواهد شد، تأثیرات اقتصادی و اجتماعی اقدامات مورد هدف این برنامه چیست، هماهنگی میان ایالت‌ها و بین دولت فدرال و ایالت‌ها چگونه است، دولت فدرال قصد دارد از چه ابزارهای قانونی برای اجرای اهداف این برنامه استفاده کند و نحوه تعامل با بخش خصوصی در تحقق این اهداف چگونه خواهد بود نیز از جمله ابهاماتی است که این برنامه با آنها مواجه است.

منابع:

E. Coates, B. Gilmour, D. Macaulay, T. McInerney, ۲۰۳۰ Emissions Reduction Plan, Bennett Jones LLP, April ۴, ۲۰۲۲

به عنوان بخشی از سیستم قیمت‌گذاری کربن، دولت سیستم خنثی‌سازی انتشار گازهای گلخانه‌ای را در سطح فدرال، تحت قانون قیمت‌گذاری انتشار گازهای گلخانه‌ای ایجاد می‌کند. هدف این سیستم، تشویق کاهش داوطلبانه‌ی انتشار گازهای گلخانه‌ای در پروژه‌ها است. حال باید دید که این سیستم چگونه با بازار بین‌المللی تجارت کربن خنثی که اخیراً در COP۲۶ مطرح شده است، در تعامل خواهد بود. همچنین فراتر از رویکرد داخلی، دولت در حال بررسی سیاست نظارت بر کربن فرامرزی به عنوان یک ابزار سیاستی بالقوه جهت تشویق و گسترش بلندپروازانه‌تر قیمت‌گذاری کربن است.

۵- بخش برق

در حال حاضر بخش برق کانادا ۸۲ درصد فاقد انتشار است. با این حال، با کنار گذاشتن تدریجی تولید برق از منبع زغال‌سنگ و افزایش تقاضا برای برق در سطح اقتصاد، سرمایه‌گذاری وسیعی برای ظرفیتهای جدید تولید برق پاک مورد نیاز خواهد بود. به منظور دستیابی به این هدف تا سال ۲۰۳۰ و حرکت به سمت اقتصاد صفر خالص، برنامه‌ی ERP بر موارد ذیل تأکید دارد:

- تعهد دولت به ایجاد استاندارد برق پاک برای پشتیبانی از شبکه‌ی برق با انتشار صفر خالص کربن تا سال ۲۰۳۵
- سرمایه‌گذاری ۶۰۰ میلیون دلاری در برنامه گذار انرژی به استفاده از تجدیدپذیرها و شبکه‌های هوشمند برق
- سرمایه‌گذاری ۲۵۰ میلیون دلاری برای پشتیبانی از فعالیت‌های پیش توسعه‌ی پروژه‌های بزرگ تولید برق پاک
- سرمایه‌گذاری ۲/۴ میلیون دلاری برای ایجاد شورای شبکه‌ی برق در سراسر کانادا جهت ارائه‌ی توصیه‌های مناسب به دولت در خصوص توسعه‌ی سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی تولید برق پاک

۶- بخش حمل و نقل

بخش حمل و نقل کانادا دومین عامل بزرگ انتشار گازهای گلخانه‌ای در این کشور است که بیشتر ناشی از خودروهای شخصی سبک و حمل و نقل بار می‌باشد. به منظور تغییر به سمت استفاده از وسایل نقلیه‌ی جاده‌ای با انتشار صفر خالص و اطمینان از مقرون به صرفه و قابل دسترس بودن آن‌ها، برنامه‌ی ERP تعهدات ذیل را در این بخش برای دولت تعیین کرده است:

- وضع قانون الزام فروش خودروهای سبک شخصی با انتشار صفر خالص که بر مبنای آن لازم است فروش این



موسسه مطالعات بین المللی انرژی